

Cercetări arheologice efectuate la Băile Figa în anii 2013-2014. Secțiunea XV. Raport preliminar

Valeriu CAVRUC

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe
valer_kavruk@yahoo.com

Dan Lucian BUZEA*

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe
buzealuci@yahoo.com

Adela KOVÁCS

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe
adelina_ab@yahoo.com

Radu ZĂGREANU

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, Bistrița
raduzagreanu@gmail.com

Cuvinte cheie: Transilvania, epoca bronzului târziu, prima epocă a fierului, exploatarea sării, troace

Key words: Transylvania, Late Bronze Age, Early Iron Age, salt production, troughs

Archaeological researches in the Băile Figa site in 2013-2014

ABSTRACT

The Băile Figa site is situated in north-eastern Transylvania, between Beclean town and Figa village, Bistrița-Năsăud County, close to the local spa resort. The research carried out in 2006-2012, uncovered rich evidence for ancient salt production. In 2013 and 2014, the research was mainly carried out in the central-southern zone of the site, in the Trench XV (8 x 8 m). It covered both sides of the Pârâul Sărat stream. The excavations reached a depth between 1.2 m and 4.7 m from the present-day surface. In its western part, at a depth of 1.5-3 m from the present-day surface, the excavations reached rock salt. In the eastern half of the trench, the excavation reached a layer of mud rich in timber features and artifacts. Two wooden structures *in situ* – a roundish wattle structure, possibly a well (?), and a straight fence made of vertical oak planks – were uncovered in the eastern half of the trench. The dendrochronological dates of the fence place it between 996 and 980 BC. Five troughs (two of them ¹⁴C dated between ca. 1000 and 900 cal BC) and seven wooden channelled pieces were uncovered close to the troughs. Four troughs were arranged in a straight line diagonally across the section, and were placed at more or less equal distances apart. One trough was found close to the roundish wattle structure. This strongly suggests that the troughs and channelled pieces worked together as parts of the same technological system. Several wooden artifacts (shovels, hammers, wedges etc.), 3 stone mining tools, as well as several potsherds (one of them is of *Gáva* type), were found in the trench, without context.

Introducere

Situl arheologic de la Băile Figa este unul dintre cele mai importante monumente ale exploatării sării din Europa. Totodată, acest sit se remarcă prin numeroase structuri și artefacte de lemn bine conservate în nămolul sărat. Acestea constituie în prezent cea mai relevantă bază, atât pentru elaborarea curbei dendrocronologice pentru spațiul intra-carpatic, cât și pentru reconstituirea multor aspecte ale exploatării lemnului – de la managementul resurselor forestiere până la prelucrarea și utilizarea acestuia.

Poziția geografică a sitului

Situl arheologic de la Băile Figa se află la extremitatea nordică a Câmpiei Someșene, la

cca. 3,5 km sud de cursul Someșului Mare, pe teritoriul administrativ al orașului Beclean (jud. Bistrița-Năsăud) – în dreapta drumului care leagă cartierul Podirei și satul Figa, aparținând de orașul Beclean, în proximitatea vestică și nord-vestică a stațiunii balneare omonime construită în anii 2007 – 2010.

Descrierea sitului

Situl cuprinde partea inferioară a unei depresiuni emisferice având diametrul de cca. 600 m. La baza acestei depresiuni, de la sud la nord curge un pârâu cu apă sărată – Pârâul Sărat. În perimetrul acestei depresiuni, la adâncimea între 1,5 și 10 apare un zăcământ de sare gemă deosebit de consistent. În cuprinsul depresiunii, la suprafața terenului

se observă numeroase manifestări saline: izvoare, pâraie și bălți de apă sărată, soluri sărate și plante halofile. Situl se distinge prin numeroase urme de origine antropică vizibile la suprafață: urmele numeroaselor structuri de lemn în albia și în malurile Pârâului Sărat, numeroase cavități și movile de pământ aflate pe ambele maluri ale pârâului. Suprafața pe care sunt răspândite aceste urme este de cca. 600 m (N-S) x 200/250 m (V-E). Prin căi naturale de comunicare, situl este legat de principala arteră hidrografică a zonei, Someșul Mare. Astfel, Pârâul Sărat după ce traversează situl de la sud la nord, cotește spre nord-vest și peste cca. 400 m se varsă în pârâul Sărata. Acesta din urmă, la cca. 2.000 m în aval de confluența cu Pârâul Sărat, se varsă în râul Meleș. De la confluența cu Sărata, Meleșul curge cca. 700 m în direcția nord-vestică și se varsă în Someșului Mare.

Istoricul cercetărilor

Situl a fost descoperit în anul 1977 de I. Chintăuan și consemnat pentru prima oară în 1988¹. În anul 2005, A. Harding și V. Căvruc au vizitat situl pentru prima dată, iar în anul următor au realizat o cercetare de suprafață a sitului și a împrejurimilor. În primăvara anului 2007, au început săpături arheologice. De atunci, cercetările au fost continuate în fiecare an și au fost pe larg publicate².

Săpăturile sistematice și preventive au fost efectuate în anii 2007 – 2012 în toate sectoarele sitului și în împrejurimile acestuia, în total fiind deschise 23 de secțiuni. Cercetările au scos în evidență numeroase urme de exploatare a sării: structuri și instalații de lemn (troace, jgheaburi, scări ș.a.), precum și unelte de lemn (baroase, cozi de celt, icuri ș.a.) și piatră (ciocane de minerit ș.a.). Cele mai multe complexe și artefacte au fost descoperite în stratul de nămol sărat, care în tot cuprinsul cercetat al sitului se află direct deasupra zăcămintului de sare gemă și este suprapus de lut galben în amestec cu pietriș.

Conform celor 66 de analize ¹⁴C, structurile și instalațiile de lemn descoperite datează între cca. 3300 cal BC și 800 cal AD. Cele mai multe date ¹⁴C se încadrează în perioada cuprinsă între cca. 1600 și 850 cal BC. Numeric, pe locul doi se situează o serie de date ¹⁴C ce se încadrează între cca. 400 și 180 cal BC (2°). Locul trei îl ocupă datele ¹⁴C care se încadrează în intervalul de timp între 420 și 540 cal AD (2°).

Totodată, la încadrarea cronologică a situ-

lui au contribuit și numeroase fragmente ceramice descoperite în cuprinsul sitului și în împrejurimile acestuia. Astfel, în partea nordică a sitului au fost descoperite fragmente ceramice specifice grupului cultural *Iernut-Zoltan*, care datează între cca. 2.300/2.200 și 2000/1900 î.Hr., și grupului cultural *Lăpuș*, care datează între cca. 1400 și 1100 î.Hr.; la cca. 120-150 m vest de Pârâul Sărat, în afara perimetrului cuprins de manifestările saline, în urma săpăturilor arheologice au fost identificate urme sporadice de locuire asociate cu fragmente ceramice de factură *Lăpuș* și câteva fragmente de tip *Noua*; în partea de sud a sitului, în imediata vecinătate a unei structuri de lemn datată prin ¹⁴C între cca. 400 și 180 cal BC, au fost găsite fragmente ceramice specifice „*La Tene-ului dacic*” din secole IV-III î.Hr.

Vestigiile din epoca bronzului timpuriu au fost descoperite numai la extremitatea nordică a sitului. Acestei epoci îi aparține un singur complex – o groapă circulară puțin adâncă săpată în rocă de sare și având în umplutură ceramică de tip *Iernut-Zoltan*, care în baza analogiilor se încadrează între 2.300/2.200 – 2.000/1.900 î.Hr. În aceeași groapă a fost găsit un fragment de lemn datat prin ¹⁴C în 4381+/-28 BP, adică 3090 – 2910 cal BC (2°). Numeroase fragmente ceramice de tip *Iernut-Zoltan* au fost descoperite în poziție secundară în zonă de nord a sitului, distrusă în timpul amenajării unor bazine de acumulare a apei sărate în anii '70 și în anul 2012.

Cele mai numeroase și consistente vestigii descoperite la Băile Figa datează din finalul epocii bronzului mijlociu, epoca bronzului târziu și prima epocă a fierului (cca. 1600/1500 – 800 cal BC). Acestea sunt prezente în tot cuprinsul sitului. Statistic, cele mai timpurii secvențe ale acestui interval de timp predomină în partea sudică a sitului, iar cele mai recente – în partea sa de nord. Complexele din această perioadă includ câteva structuri de lemn având pereții realizați din scânduri verticale și nuiete împletite, sprijinite pe pari verticali înfiți în sol, uneori până la roca de sare. Artefactele din aceeași epocă includ troace, jgheaburi, scări de lemn, ciocane de minerit de piatră, baroase masive, icuri și lopeți de lemn, cozi de lemn pentru celturi ș.a. Pe tot parcursul acestui interval de timp, tipurile de construcții, instalații și unelte par să nu fi suferit schimbări semnificative, ceea ce sugerează că modalitățile de extragere a sării pe parcursul a cca. 800 de ani au rămas

în linii mari neschimbate. Conform ipotezei de lucru considerată în acest moment cea mai plauzibilă, pe parcursul acestei perioade se practica exploatarea la mică adâncime a sării geme. Prin îndepărtarea solului se ajungea la roca de sare. Apoi, roca de sare a fost „havată” cu jeturi de apă dirijată cu ajutorul troacelor și jgheburilor. În orificiile și crăpăturile create în urma havării, conform acestei ipoteze, se introduceau icuri de lemn, cu ajutorul cărora se desprindeau bucăți de sare gemă. Această ipoteză a fost sprijinită și de rezultatele unor experimente arheologice. Conform altei ipoteze, troacele și jgheburile au fost folosite pentru evaporarea apei sărate.

Până în prezent, la Băile Figa nu a fost descoperit nici un element care să ateste prezența umană în intervalul de timp cuprins între cca. 800 și 400 î.Hr.

Vestigiile din a doua epocă a fierului (sec. IV – III î. Hr.) au fost descoperite exclusiv în partea de sud a sitului. Acestei perioade îi aparține un singur complex – o structură rectangulară cu pereții alcătuiți din bârne despicate dispuse orizontal. Aceasta structură, după toate probabilitățile, reprezintă partea superioară a unui puț de extragere a sării geme. Alături, se afla o scară de lemn și fragmente ceramice din aceeași epocă. Astfel, vestigiile din cea de-a doua epocă a fierului descoperite la Băile Figa indică exploatarea sării geme prin puțuri adânci, căptușite cu bârne.

Până în prezent, la Băile Figa nu au fost descoperite vestigii arheologice din intervalul de timp între cca. 180 BC și 420 cal AD.

Vestigii din perioadele secolele V – VI, cele medievale și moderne apar la Băile Figa în mod răzleț, în afara contextelor relevante.

Cercetări efectuate la Băile Figa în anii 2013 și 2014

Cercetările au fost continuate în anii 2013 și 2014. Cele mai relevante rezultate în acești ani au fost obținute prin reluarea săpăturilor arheologice în Secțiunea XV (S.XV). Totodată, în premieră, probe de lemn recoltate la Băile Figa în această perioadă au putut fi datate în termenii cronologiei absolute, prin metoda dendrocronologică³.

Secțiunea S.XV (Fig. 1)

În sectorul central-sudic al sitului, ambele maluri ale Pârâului Sărat se înalță deasupra albiei acestuia cu până la cca. 5 m (malul estic) și 4 m (malul vestic). Ambele maluri

prezintă aici pante accentuate (de cca. 45 – 60°). După toate aparențele, malurile au fost înălțate aici în urma depunerilor de pământ excavat din zona albiei actuale a Pârâului Sărat. Aici, în albia pârâului, I. Chintăuan a descoperit în anul 1977 o troacă (nr. 1)⁴, iar în anul 2007, la cca. 1,5 m nord de locul în care se afla troaca nr. 1, V. Căvruc a descoperit vârful rupt al unei alte troace (nr. 4). În anul 2008, cu scopul elucidării contextului în care se aflau cele două troace, aici a fost deschisă o mică secțiune (S.XV), compusă din 2 casete alăturate (2 x 3) și (2 x 2 m) despărțite de un martor de 0,5 m lățime. În urma săpăturilor efectuate în cele două casete în 2008, a fost dezvelită cea mai mare parte a troacei nr. 4, o parte a unei scări de lemn și câteva alte artefacte de lemn și piatră. Elucidarea contextului în care se aflau aceste artefacte era imposibilă fără o extindere considerabilă a secțiunii. În lipsa resurselor necesare pentru o astfel de lucrare, cercetările au fost întrerupte, iar cele două casete, după ce s-au luat măsuri necesare pentru conservarea *in situ* a vestigiilor, a fost astupate cu nămol sărat. În următorii patru ani, săpăturile în S.XV nu au fost reluate, întrucât cercetările au fost efectuate în mod prioritar în partea de nord a sitului, amenințată de dezvoltarea stațiunii turistice din preajmă.

În anul 2013, Muzeul Bucovinei și-a manifestat interesul în a-și îmbogăți patrimoniul cu artefacte de lemn de la Băile Figa. În acest sens, Muzeul Bucovinei a încheiat cu Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni un contract de prestări servicii, în virtutea căruia a asigurat co-finanțarea, în anul 2013, a săpăturilor arheologice în S.XV. În aceste condiții, în anul 2013 au putut fi reluate săpăturile în S.XV.

Noul perimetru al S.XV (8 x 8 m) a înglobat cele două casete deschise în anul 2008 și a cuprins albia și pantele accentuate ale ambelor maluri ale pârâului. Săpăturile efectuate în S.XV în 2013 au ajuns la adâncimi diferite: 1,2 m de la suprafața terenului în partea sud-vestică și 4,7 m de la suprafața terenului în partea nord-estică. În jumătatea vestică a S.XV, la vest de pârâu, săpăturile au ajuns la roca nativă de sare. Aceasta, sub malul vestic al secțiunii, la capătul nordic, a apărut la adâncimea de 1,5 m, iar la capătul sudic – la adâncimea de 1,7 m de la suprafața actuală a terenului. Săpăturile au atins nivelul rocii de sare în tot cuprinsul jumătății de vest a S.XV. Aici, nivelul rocii de sare coboară din vest spre est în pantă de cca. 30-40°. În jumăta-

tea estică a S.XV, săpăturile încă nu au ajuns la nivelul rocii de sare, oprind-se în stratul de nămol.

În anul 2014, Muzeul Bucovinei nu a mai co-finanțat cercetările de la Băile Figa, iar săpăturile au putut fi efectuate cu resursele reduse asigurate de Ministerul Culturii. În aceste condiții, săpăturile au putut fi efectuate numai în porțiunea sud-estică a secțiunii, pe suprafața de 6,5x4 m. În anul 2014, săpăturile efectuate în jumătatea de est a S.XV au adâncit săpătura cu maxim 0,7 m și încă nu au ajuns la rocă.

Stratigrafia S. XV

Examinarea profilelor stratigrafice a scos în evidență 5 unități stratigrafice majore, după cum urmează, de sus în jos:

- strat vegetal (0-0,2 m);
- sol gălbui mixt, format din lut, nisip și pietriș (0,2-0,5/0,8 m);
- lut galben tasat (0,5/0,8-1,2/1,5 m);
- nămol (1,2/1,5-1,8/2 m);
- roca de sare (de la 1,2/2 m în jos în partea vestică).

Vestigiile arheologice descoperite în S. XV sunt concentrate aproape exclusiv în stratul de nămol. Ele cuprind 2 structuri de lemn *in situ*; 2 aglomerări de elemente de lemn provenind, după toate aparențele, de la construcții distruse – ambele în poziție secundară; mai multe elemente izolate de la construcții de lemn, în poziție secundară; un număr considerabil de artefacte.

Structuri de lemn in situ

Structura 1-XV-2013

În partea de est a S. XV, în stratul de nămol, la adâncimea de 0,9 m de la suprafața actuală a terenului (capetele superioare ale parilor de lemn), a fost descoperită și parțial dezvelită o structură de lemn. Această structură este formată din doi pereți având conturul rotunjit, circumscriși, realizați din nuiiele împletite, sprijiniți pe pari înfipti în sol. Peretele exterior delimitează o suprafață ovală de 2,4 (E-V) x 2,0 (N-S) m. Peretele interior se află aproximativ în mijlocul suprafeței delimitate de peretele exterior. Peretele interior a fost dezvelit numai în jumătatea sa de vest, unde cuprinde o suprafață semicirculară de 1,3 (E-V) x 0,5 (N-S) m. Peretele exterior a fost dezvelit complet doar în jumătatea sa vestică, unde este aproximativ vertical și înalt de 0,5 – 0,7 m. Vârfurile inferioare ale

parilor pe care se sprijină peretele exterior coboară cu 0,3 – 0,4 m mai jos de nuiiele sale inferioare și nu ating roca sterilă, rămânând în nămol (adâncimea de la suprafața actuală a terenului la care ajung vârfurile inferioare ale parilor este de 1,45 – 1,75 m). Nuiiele superioare ale peretelui interior se află aproximativ la nivelul la care se află nuiiele inferioare ale peretelui exterior. Pereții cercului interior sunt oblice, astfel încât volumul pe care îl delimitează se îngustează spre fund. Săpăturile în spațiul delimitat de perețele interior au ajuns la adâncimea de 1 m de la nivelul nuiielelor sale superioare și încă nu au ajuns până la partea sa inferioară. Spațiul delimitat de peretele interior în timpul săpăturilor se umplea în permanență de apă sărată, semn că acesta captează un izvor.

După toate probabilitățile, spațiul delimitat de peretele interior reprezintă un izvor amenajat de apă sărată, iar cel exterior – o împrejmuire de protecție a izvorului.

Cercetarea acestei structuri nu a fost finalizată. În scopul conservării, elementele de lemn au fost învelite cu pânză și folie, iar toată structura a fost acoperită cu nămol.

Structura 2-XV-2013

În partea de nord a S. XV, în imediata vecinătate estică a pârauului, a fost dezvelit parțial un gard sau perete format din scânduri de stejar înfipte în sol până la roca de sare; aceleași structuri pare să-i fi aparținut și un gard realizat din nuiiele împletite care continuă spre nord, dincolo de perimetrul secțiunii. Această structură a fost urmărită pe o lungime de 4 m. Ea continuă și spre SE – în direcția Structurii 1-XV-2013. Cercetarea nefiind finalizată, nu s-a reușit stabilirea raportului între cele două structuri. Conform datării dendrocronologice efectuate la Laboratorul de dendrocronologie a Institutului Arheologic German, această structură a fost alcătuită din scânduri desprinse din copaci (stejar) tăiați între anii 996 și 980 î. Hr.⁵.

Aglomerarea 1-XV-2013

În colțul nord-vestic al S.XV, direct pe roca de sare, a fost dezvelită o aglomerare de elemente de lemn care cuprindea o suprafață de cca. 2 (N-S) x 4 m (V-E). Ea a fost formată din 12 pari masivi, cu urme de prelucrare, lungi de până la 3,7 m, culcați direct pe roca de sare, orientați V-E. Parii sunt suprapuși de o aglomerare formată din nuiiele și crengi subțiri, toate în poziție orizontală. Printre aceste

elemente au fost descoperite două legături de nuiiele răscuite, o lopățiță și un obiect în forma de sabie, ambele de lemn. După toate probabilitățile, această aglomerare depășește perimetrul săpăturii, extinzându-se spre nord. Aglomerarea a fost demontată, toate elementele acesteia fiind transportate la Laboratorul de Restaurare a Muzeului Bucovinei.

Aglomerarea 2-XV-2013 (2m E-V x 3m S-N)

În colțul sud-vestic al S.XV, la 0,7 m deasupra rocii de sare, a fost dezvelită o aglomerare de elemente de lemn cu urme de prelucrare sumară. Aceasta este formată din doi bușteni masivi (paraleli, cu capete sudice intrate sub peretele de sud a secțiunii, L părții dezvelite = 2,7 m, gr. maximă = 0,12 m, orientați N – S) și de o aglomerare formată din 12 bușteni și pari mai subțiri și scurți (L = 0,4-0,6 m, gr. maximă = 0,5-0,9 m) ce suprapun partea nordică a buștenilor masivi și lungi.

Elemente izolate de la structuri de lemn, aflate în poziție secundară

În vecinătatea imediată a structurii 1-XV-2013 se aflau numeroși pari și stâlpi, aflați în poziție secundară. În această fază a cercetărilor nu s-a putut stabili raportul dintre aceștia și structura 1-XV-2013. Totodată, în mai multe locuri din S.XV, în stratul de nămol, au fost descoperite mai multe fragmente de pari, scânduri și nuiiele, aflate în poziție secundară.

Artefacte

În cuprinsul S.XV, în anii 2013 și 2014 au fost descoperite o serie de artefacte, descrise amănunțit în *Catalogul pieselor descoperite* (care urmează acestui articol) și ilustrate în figurile ce însoțesc prezentul raport. Cele mai multe dintre acestea se aflau în stratul de nămol. Dintre artefactele de lemn menționăm: 5 troace, din care 3 însoțite cu ace și nuiiele despicate descoperite în interiorul lor sau în imediata lor apropiere; o scară, jgheaburi, lopățiți ș.a. Totodată, în S.XV au fost descoperite 3 ciocane de piatră de minerit și câteva fragmente de vase ceramice lucrate cu mâna, dintre care unul în de certă factură Gáva.

Troace

Toate cele 5 troace (nr. 1 – descoperită în 1977 și excavată în 2005; nr. 4 – descoperită în 2007, dezvelită parțial în 2008 și integral în 2013; nr. 5, nr. 6 – descoperite și dezvelite integral în anul 2013; nr. 7 – descoperită și

dezvelită parțial în anul 2014) au fost descoperite în startul de nămol, doar una dintre ele (nr. 4) atingând roca de sare. Două troace (nr. 1 și 4) se aflau pe traseul actual al Pârâului Sărat, iar celelalte (nr. 5, 6 și 7) – pe malul drept al pârâului. Patru dintre troace se aflau pe o linie care traversa pe diagonală secțiunea din SV la NE, la distanțe relativ egale între ele; lângă fiecare dintre aceste troace se aflau câte unul sau două jgheaburi de lemn. Una dintre troacele descoperite în S.XV (dezvelită parțial în 2014), se afla în imediata proximitate de structura 1-XV-2013 (posibil, izvor amenajat de slatină?). Concentrarea atât de mare a troacelor în cuprinsul S.XV și asocierea lor cu jgheaburi sugerează că toate acestea făceau parte din același sistem tehnologic, în care troacele comunicau între ele prin intermediul jgheaburilor.

Una dintre troace (nr. 5) este cu totul deosebită, prin faptul că are ambele capete închise cu discuri de lemn. Este posibil ca în acest fel se urmărea posibilitatea închiderii și deschiderii controlate a capetelor troacei. Amintim că unele troace descoperite până în prezent în spațiul intracarpatic erau scobite, astfel încât aveau ambele capete închise, iar altele aveau unul dintre capetele deschis.

O noutate absolută o reprezintă o serie ace de lemn cu vârfurile ascuțite și înfășurate, precum și nuiiele despicate în două pe jumătatea lungimii. Nu încapă nicio îndoială că aceste piese erau părți componente ale troacelor. După toate probabilitățile, acele de lemn au fost folosite pentru închiderea orificiilor axiale ale cepurilor, iar nuiielele despicate, fiind culcate transversal pe marginile gurii troacei, susțineau acele prinzându-le în despicături.

Menționăm, totodată, descoperirea în premieră la Băile Figa a unui fragment ceramic de tip Gáva. Acesta provine de la un vas cu marginea buzei decorată cu caneluri oblice și având suport-apucător pe umeri. A fost descoperit în startul de lut amestecat cu pietriș deasupra stratului de nămol, în dreapta Pârâului Sărat.

Cronologie

În prezent, pentru încadrarea vestigiilor din S.XV sunt disponibile câteva datări obținute prin metode analitice. Astfel, troaca nr. 1, conform datării ¹⁴C, efectuate la Laboratorul din Groning, se încadrează în jurul 1000 cal BC; troaca nr. 4, conform datărilor radiocarbon efectuate la Laboratorul din Oxford,

datează din 2699±29 BP⁶. La acestea, se adaugă rezultatele datărilor prin metoda dendrocronologică efectuate de Laboratorul de Dendrocronologie de la Institutul Arheologic German de la Berlin: conform acestora, 3 probe (scânduri de stejar de la Structura 2-XV-2013) datează din anii 995, 996 și 980 î. Hr.⁷. În același palier cronologic se încadrează și fragmentul ceramic de tip *Gáva*, menționat mai sus.

Interpretarea preliminară a rezultatelor cercetărilor efectuate în S.XV

Cercetările din S.XV au scos în evidență un context arheologic relevant în vederea reconstituirii felului în care la exploatarea sării au fost folosite troacele, jgheburile, scara, lopeți, ciocane de lemn și piatră. Întâi de toate, pentru prima oară de când au început cercetările de la Băile Figa, în același context au fost descoperite: masivul de sare aflat la adâncimea mică, troace și jgheaburi dispuse în lanț, o scară, structuri cu garduri circulare din nuiiele împletite, structuri cu garduri sau pereți din scânduri verticale, precum și ciocane de minerit. Până în prezent, la Băile Figa elementele de acest fel au fost asociate doar

parțial. Totodată, pentru prima dată la Băile Figa, a fost găsit un fragment ceramic de certă apartenență la cultura *Gáva*. Această asociere vine în sprijinul ipotezei conform căreia troacele trebuie să fi funcționat în lanț, și că ele au fost folosite la exploatarea sării geme (minerit la mică adâncime).

Datările obținute, precum și fragmentul ceramic amintit, sugerează că printre participanții la exploatarea sării au fost și comunități ale culturii *Gáva*. Structurile aflate în apropierea acestor troace, în cazul în care se va confirma ipoteza utilizării troacelor pentru havarrea masivului de sare cu ajutorul jeturilor de apă, puteau fi parte a sistemului de stocare provizorie a sării extrase.

Totodată, contextul descoperit nu exclude posibilitatea ca aceste troace să fi fost folosite pentru un proces diferit, și anume pentru ridicarea concentrării saturei prin transferul succesiv al acesteia dintr-o troacă în alta. Decisivă în acest sens va fi continuarea cercetărilor în S. XV, care vor fi în măsură să arate dacă sub troacele și jgheaburi descoperite în S.XV, în masivul de sare există sau nu urme de extragere a sării geme (de exemplu, cavități de origine antropică).

Catalogul pieselor descoperite în S. XV

Abrevieri folosite în Catalog:

L. = lungime;
LA. = lățime;
LA.max = lățimea maximă;
GR. = grosime;
GR.max = grosimea maximă;
I. = înălțime;
D. = diametru;
D.max = diametru maxim;

D.min = diametru minim;
m. = metru/metri;
S. = secțiune;
Car. = carou;
Nr. = număr;
Ad. = adâncime de la suprafața terenului;
Fig. = Figura;
MB = Muzeul Bucovinei;
MNCR = Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni

1. Unelte

1.1 Troace

1.1.1 Troaca 4 (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Nr. pe plan: 5040; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/1). „Troacă” scobită în trunchi de copac, cu capătul inferior păstrat întreg. A fost descoperită în poziție oblic-verticală, cu deschizătura în jos. Gura fost decupată prin cioplirea repetată a trunchiului. În interior sunt vizibile urme de cioplituri repetate realizate cu o unealtă de tip daltă. Un capăt închis, cel descoperit la suprafața Pârâului Sărat, este deteriorat și crăpat longitudinal până aproape de zona mediană. Pe exterior, se observă ciopli-

turi repetate care au îndreptat fundul troacei. În interior se aflau mai multe „nuiiele” ascuțite sau despicate. Fundul „troacei” avea pe linia mediană un rând de 13 orificii rectangulare, cu lățimi cuprinse între 28-35 mm. În aceste orificii erau introduse cepuri perforate, cu secțiunea transversală rectangulară, dintre care au fost recuperate 10. Cepurile au fost numerotate începând cu capătul păstrat în nămol (capătul întreg). Distanța dintre orificii variază între 100 și 120 mm. Dimensiuni: L: 1965 mm; LA: 440 mm; GR perete: 150 mm; D. perforații: 50 - 35 mm; LA. Gură: 310 mm.

1.1.1.a Cep 1 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m). Cep din

lemn, care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. Cepul este fixat în perforația din troacă. Dimensiuni: L: 145 mm; LA: 42 mm; GR. vârf: 20 mm; La vârf: 20 mm; D. perforație: 10 mm.

1.1.1.b Cep 2 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/2). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune în zona corpului. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliuri repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 164 mm; LA: 23 mm; GR. vârf: 25 mm; La vârf: 14 mm; D. perforație: 8 mm.

1.1.1.c Cep 3 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/3). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliuri repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 163 mm; LA: 35 mm; GR. vârf: 26 mm; La vârf: 17 mm; D. perforație: 11 mm.

1.1.1.d Cep 4 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/4). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliuri repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 163 mm; LA: 34 mm; GR. vârf: 18 mm; La vârf: 17 mm; D. perforație: 7 mm.

1.1.1.e Cep 5 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/5). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliuri repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orifi-

ciul trocii. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 158 mm; LA: 34 mm; GR. vârf: 28 mm; La vârf: 17 mm; D. perforație: 9 mm.

1.1.1.f Cep 6 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/6). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliuri repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 176 mm; LA: 38 mm; GR. vârf: 16 mm; La vârf: 16 mm; D. perforație: 11 mm.

1.1.1.g Cep 7 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/7). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliuri repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Vârful este cioplit bont. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 163 mm; LA: 37 mm; GR. vârf: 26 mm; La vârf: 16 mm; D. perforație: 10 mm.

1.1.1.h Cep 8 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/8). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliuri repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 145 mm; LA: 45 mm; GR. vârf: 27 mm; La vârf: 22 mm; D. perforație: 9 mm.

1.1.1.i Cep 9 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,15 - 1,88 m; Fig. 2/9). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliuri repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 161 mm; LA: 41 mm; GR. vârf: 28 mm; La

vârf: 18 mm; D. perforație: 11 mm.

1.1.1.j Cep 10 de la **Troaca 4** (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. -0,15 - 1,88 m; Fig. 2/10). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul Troacei 4. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliți repe-tate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orifi-ciul trocii. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. În interiorul perforației s-a pă-strat un fragment de fir vegetal răsucit. Piesa s-a păstrat parțial. Dimensiuni: L: 75 mm; LA: 34 mm; D. perforație: 12 mm.

1.1.2 Troaca 5 (MB/S.XV/2013/Car. I/1'-2'; Nr. pe plan: 5240; Ad. - 0,55 - 1,95 m; Fig. 3/2). „Troacă” scobită în trunchi de copac, cu ambele capete închise. A fost descoperită în poziție oblic-verticală, culcată pe o parte. Una dintre părțile laterale este teșită din cauza presiunii pământului. Gura fost decupată prin cioplirea repetată a trunchiului. În interior sunt vizibile urme de cioplituri repetate reali-zate cu unealtă de tip daltă. Capetele au fost închise, unul dintre capete deteriorat și cră-pat. Pe exterior se observă cioplituri repetate care au îndreptat fundul troacei. Fundul „troacei” avea pe linia mediană un rând cu 19 orificii rectangulare cuprinse între 30-35 mm. În aceste orificii erau introduse cepuri perfo-rate, cu secțiunea mediană rectangulară, din-tre care au fost recuperate 9. Distanța dintre orificii variază între 100 și 130 mm. Dimensiuni: L: 2685 mm; LA: 480 mm; GR perete: 150 mm; D. perforații: 30 - 35 mm; LA. Gură: 1150 mm; D. Capete: 400 mm.

1.1.3 Troaca 6 (MB/S.XV/2013/Car. II/1'-2'; Nr. pe plan: 5215, Ad. - 0,35 - 0,55 m; Fig. 3/1). „Troacă” fără urme de scobire. Gura fost decupată prin cioplirea unui trunchi deja golit pe interior. În interior sunt vizibile urme-le de ciopli-re cu daltă, în mod repetat. Capetele au fost înfundate cu capace ovale, cioplite din scânduri realizate din alt arbore decât corpul. Pe exterior se observă trei noduri de ramură retezate drept. A fost des-coperită în poziție secundară, orizontală. Fundul „troacei” avea pe linia mediană un rând cu 7 orificii rectangulare cuprinse între 25-32 mm. În aceste orificii erau introduse cepuri perforate, cu secțiunea mediană rec-tangulară, dintre care au fost recuperate 4. Dimensiuni: L: 1495 mm; LA: 425-533 mm; GR. perete: 150 mm; D. perforații: 25 - 32 mm; LA. Gură: 1150 mm; D. Capete: 400 mm.

1.2 Jgheaburi

1.2.1 Jgheab (MB/S.XV/2013/Car. I/1'; Nr. pe plan: 5216; Ad. - 0,51 m; descoperit lângă Troaca 6; Fig. 6/1). Jgheab scobit în trunchi de copac, pe exteriorul piesei este o treaptă de fixare cioplită cu toporul. Pe o parte laterală este o cioplitură adâncită în partea laterală a lemnului, către marginea acestuia, de formă trapezoidală (L: 37 mm; LA: 25 mm). Ambele capete au fost rupte. Scoarța căzută. Pe exterior se observă crăpă-turi longitudinale adânci, datorate expunerii la căldură. Dimensiuni: L: 497 mm; LA: 198 mm; GR. lemn lateral: 38 mm; Adâncime sco-bitură: 76 mm.

1.2.2 Jgheab (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5075; Ad. - 0,50 m; Fig. 6/3). Jgheab scobit în trunchi de copac. Un capăt este retezat drept din mai multe cioplituri (posibil capătul pentru admisie). Celălalt capăt este mai subțire, cioplit din două direc-ții astfel încât formează un vârf (probabil par-tea de scurgere). Pe suprafața exterioară se observă 8 cioturi de ramuri retezate oblic, la distanța de 2 cm față de corpul piesei. Interiorul a fost scobit în formă de „V” pe inte-rior. Dimensiuni: L: 1053 mm; D. max: 104 mm; Gr. lemn lateral: 28 mm; GR. bază: 42 mm; Ad. scobitură: 52 mm.

1.2.3 Jgheab (MB/S.XV/2013/Car. B/1; Nr. pe plan: 5207; Ad. - 0,50 m; descoperit lângă Troaca 4; Fig. 6/4). Jgheab scobit în trunchi de copac, păstrat aproape integral. Un capăt este retezat drept din mai multe cio-plituri (posibil capătul pentru admisie), înne-grit pe exterior pe distanță de 7 cm. Celălalt capăt este cioplit din două direcții, pe linia muchiilor, astfel încât formează un vârf teșit (probabil partea de scurgere). Spre vârf, una dintre muchii a fost retezată drept, astfel încât formează o treaptă de 10 cm lungime. Pe suprafața exterioară se observă mai multe cioplituri longitudinale, realizate cu toporul. Interiorul a fost scobit în formă de „U” pe interior. Dimensiuni: L: 1525 mm; D. max: 179 mm; Gr. lemn lateral: 32 mm; GR. bază: 67 mm.

1.2.4 Jgheab (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Ad. - 0,40 - 0,50 m; descoperit pe roca de sare, alături de aglomerarea NV; Fig. 6/2). Jgheab scobit pe jumătatea longitudinală a unui trunchi de copac. Un capăt este retezat drept (transversal), cu mai multe cioplituri realizate cu un obiect ascuțit. Capătul opus prezintă urme de utilizare și este parțial dete-riorat. Pe interiorul piesei se observă urme de

cioplirescobre realizate probabil cu o unealtă de tip teslă. Dimensiuni: L: 784 mm; LA: 101 mm; GR: 30 mm.

1.2.5 Jgheab (MB/S.XV/2013/Car. I-II/2'; Nr. pe plan: 5241; Ad. - 0,62 m). Jgheab scobit în trunchi de copac, cu scobitura în formă de „U”. Pe exteriorul piesei sunt mai multe cioplituri realizate succesiv, cu unealtă tip daltă. Ambele capete au fost rupte. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 3425 mm; LA: 203 mm; GR. lemn lateral: 35 mm; Adâncime scobitură: 65 mm.

1.2.6 Jgheab (MNCR: 19667, SXV/2014/Car. B/2'; Ad. - 0,85 m; Nr. pe plan: 5119; Fig. 6/5). Jgheab scobit în trunchi de copac, cu scobitura în formă de „U”. Pe exteriorul piesei sunt mai multe cioplituri scurte realizate succesiv. Unul dintre capete a fost retezat drept și are muchiile rotunjite, celălalt capăt este rupt. Pe partea scobită, spre capătul întreg, prezintă pe fiecare latură câte o cioplitură, probabil pentru a fixa un alt jgheab deasupra. Pe exterior a fost decojit. Dimensiuni: L: 1685 mm; LA: 168 mm; GR. lemn lateral: 25 mm; Adâncime scobitură: 63 mm.

1.3 Cepuri

1.3.1 Cep (MB/S.XV/2013/Car. II/1'; Ad. - 0,50 m; Fig. 5/4). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul unei „troace”. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliți repetate, care au format o treaptă lină, pe toate cele patru laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. În partea superioară, pe două dintre suprafețe se observă nod de ramură retezat. Perforația este circulară, dispusă longitudinal, ușor descentrată. Piesa este întreagă. Starea de conservare este bună. Dimensiuni: L: 135 mm; LA: 32 mm; GR. vârf: 20 mm; La vârf: 22 mm; D. perforație: 10 mm.

1.3.2 Cep (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 0,45 m; descoperit lângă Troaca 4; Fig. 5/5). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul unei „troace”. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune pe corp și rotunjit în partea superioară. În partea superioară, pe suprafața exterioară, se observă ciopliți repetate, care au format o treaptă lină, pe două laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Către vârf sunt vizibile mai multe cioplituri longitudinale. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Starea

de conservare este bună. Dimensiuni: L: 155 mm; LA: 29 mm; GR.: 28 mm; D. superior: 30 mm; D. perforație: 10 mm.

1.3.3 Cep (MB/S.XV/2013/Car. I/1'; Ad. - 0,40 m; descoperit lângă Troaca 6; Fig. 5/1). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul unei „troace”, din care s-a păstrat jumătate. Capătul superior este rupt. Capătul inferior este retezat drept din mai multe cioplituri. Cepul are forma trapezoidală, era rectangular în secțiune pe corp și rotunjit în partea inferioară, spre vârf. Pe suprafața exterioară, și în special către vârf sunt vizibile mai multe cioplituri longitudinale. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Starea de conservare este bună. Dimensiuni: L: 82 mm; LA: 20 mm; GR.: 16 mm; D. vârf: 12 mm; D. perforație: 9 mm.

1.3.4 Cep (MB/S.XV/2013/passim. Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul unei „troace”; Fig. 5/3). Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu marginile rotunjite în secțiune pe corp și rotunjit la capete. Capătul superior prezintă mai multe cioplituri scurte, dinspre exterior spre interior. Pe suprafața exterioară, se observă ciopliți repetate, care au format o treaptă lină, pe două laturi, pentru fixarea piesei în orificiul trocii. Către vârf sunt vizibile mai multe cioplituri longitudinale. Vârful este deteriorat. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Starea de conservare este bună. Pe exterior, pe una dintre laturi se observă o tăietură adâncită în corpul cepului, posibil recentă. Dimensiuni: L: 114 mm; LA: 30 mm; GR.: 25 mm; D. perforație: 11 mm.

1.3.5 Cep (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,40 - 1,50 m; descoperit sub Troaca 4; Fig. 5/7). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul unei „troace”. Cepul are forma trapezoidală, este rectangular cu în secțiune pe corp și rotunjit la capete. Capătul superior prezintă mai multe cioplituri scurte, dinspre exterior spre interior. Pe suprafața exterioară se observă ciopliți repetate, care au format, începând cu zona superioară a cepului, o treaptă de fixare, pe două laturi, pentru poziționarea piesei în orificiul trocii. Către vârf sunt vizibile mai multe cioplituri longitudinale. Perforația este circulară, dispusă longitudinal. Piesa este întreagă. Dimensiuni: L: 141 mm; LA: 32 mm; GR.: 22 mm; GR. 20 mm; D. perforație: 10 mm.

1.3.6 Cep (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,40 - 1,50 m; descoperit sub Troaca 4; Fig.

5/2). Cep din lemn care era introdus într-un orificiu de pe fundul unei „troace”. Cepul avea original forma cilindrică cu vârful ascuțit. Din piesa originală s-a păstrat aprox. 40%. Piesa a fost secționată longitudinal, semicircular în secțiune. Capătul superior prezintă mai multe ciopliri scurte, dinspre exterior spre interior. Pe suprafața exterioară, se observă ciopliri repetate, pe o distanță de 52 mm, oblic spre exterior, formând vârful cepului. Perforația era circulară, dispusă longitudinal. Dimensiuni: L: 131 mm; LA: 25 mm; GR.: 11 mm ; GR. vârf : 3 mm.

1.3.7 Cep (?) (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,20 m; sub Troaca 4; Fig. 5/6). Cep din lemn care nu a fost perforat. Cepul are forma cilindrică cu vârful ascuțit. Piesa este circulară în secțiune în partea superioară și ovală pe corp. Capătul superior prezintă mai multe ciopliri scurte, dinspre exterior spre interior. Pe suprafața exterioară, se observă ciopliri oblice, repetate, formând vârful cepului. Starea de conservare este bună. Este posibil ca acest cep să fi fost folosit ca pană de fixare, nefiind perforat. Dimensiuni: L: 151 mm; LA: 22 mm; D. capăt: 24 mm ; GR. vârf : 9 mm.

1.4 Nuiele

1.4.1 Nuiele despicate – 4 bucăți (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperite sub Troaca 4. Patru nuiele, dintre care trei sunt păstrate în întregime. Cele trei păstrate în întregime (a, c, d) au fost despicate longitudinal pe jumătate. Capetele au fost cioplite din mai multe direcții, rezultând mici vârfuri. Scoarța păstrată pe exterior.

1.4.1.a Nuia despicăță (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 4). Nuia păstrată în întregime. A fost despicăță longitudinal pe jumătate, pe o lungime de 460 mm. Capetele au fost cioplite din mai multe direcții, rezultând mici vârfuri. L: 622 mm; D: 26 mm.

1.4.1.b Nuia nedespicăță (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 4). Nuiaua a fost realizată dintr-o crenguță de copac. Forma cilindrică. Unul dintre capete este rupt, celălalt prezintă o cioplitură pe lateral, longitudinal. Două tăieturi pe corp posibil recente. L: 423 mm; D: 11 mm.

1.4.1.c Nuia despicăță (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 4). Nuia păstrată în întregime. A fost despicăță longitudinal pe jumătate, pe o lungime de 424 mm. Capetele au fost cioplite din mai multe direcții, rezultând mici vârfuri. L:

634 mm; D: 17 mm; L. mâner: 210 mm.

1.4.1.d Nuia despicăță (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 4). Nuia descoperită în grup cu altele 3. Păstrată în întregime. A fost despicăță longitudinal pe jumătate, pe o lungime de 530 mm. Capetele au fost cioplite din mai multe direcții, rezultând mici vârfuri. Profilul este curbat. Scoarța păstrată. L: 700 mm; D: 31 mm; L. mâner: 170 mm.

1.4.2 Nuia despicăță (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Ad. - 0,50 m; Fig. 4/4). Nuia din mesteacăn, probabil, despicăță longitudinal, în secțiune semicirculară. Ambele capete au fost cioplite din două părți, formând vârfuri. La mijlocul distanței dintre capete nuiaua a fost răsucită, posibil pentru a lega două elemente de construcție. Scoarța păstrată pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 679 mm; LA: 20 mm; GR: 11 mm.

1.4.3 Nuiele despicate – 9 bucăți (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperite sub Troaca 5). Nouă nuiele păstrate în întregime. Toate nuielele au fost despicate longitudinal pe jumătate. Capetele au fost cioplite din mai multe direcții, rezultând mici vârfuri. Scoarța este păstrată pe majoritatea „nuielelor”.

1.4.3.a Nuia despicăță (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 5). Nuia despicăță longitudinal pe o lungime de 334 mm la un capăt. Ambele capete de la despicătură au fost cioplite din două părți, formând vârfuri. La capătul întreg a fost cioplită din mai multe direcții. Scoarța păstrată pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 685 mm; D: 26 mm.

1.4.3.b Nuia despicăță (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 5). Nuia despicăță longitudinal pe o lungime de 417 mm la un capăt. Ambele capete de la despicătură au fost cioplite din două direcții, formând vârfuri. Capătul întreg a fost retezat oblic din două direcții și pe mijloc rupt. Scoarța păstrată pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 558 mm; D: 24 mm.

1.4.3.c Nuia despicăță (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 5). Nuia despicăță longitudinal pe o lungime de 305 mm la un capăt. Capetele despicate au fost retezate drept. La capătul întreg a fost cioplită din mai multe direcții. Scoarța păstrată pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 531 mm; D: 22 mm.

1.4.3.d Nuia despicăță (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca

5). Nuia despicată longitudinal pe o lungime de 372 mm la un capăt. Ambele capete de la despicătură sunt franjurate și rupte. La capătul întreg a fost cioplită din mai multe direcții. Scoarța păstrată parțial pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 659 mm; D: 24 mm.

1.4.3.e Nuia despicată (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 5). Nuia despicată longitudinal pe o lungime de 308 mm la un capăt. Ambele capete de la despicătură sunt franjurate și rupte. La capătul întreg a fost cioplită din mai multe direcții. Scoarța păstrată parțial pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 624 mm; D: 19 mm.

1.4.3.f Nuia despicată (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 5; Fig. 4/5). Nuia despicată longitudinal pe o lungime de 383 mm la un capăt. Unul dintre capetele de la despicătură este franjurat și rupt, iar celălalt retezat oblic dintr-o direcție. La capătul întreg a fost cioplită din mai multe direcții. Scoarța păstrată parțial pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 639 mm; D: 26 mm.

1.4.3.g Nuia despicată (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 5). Nuia despicată longitudinal pe o lungime de 396 mm la un capăt. Unul dintre capetele de la despicătură este franjurat și rupt, iar celălalt retezat oblic dintr-o direcție. La capătul întreg a fost cioplită din mai multe direcții. Scoarța păstrată parțial pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 706 mm; D: 28 mm.

1.4.3.h Nuia despicată (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 5). Nuia despicată longitudinal pe o lungime de 298 mm la un capăt. Ambele capete de la despicătură au fost cioplite oblic dintr-o parte, formând vârfuri. La capătul întreg a fost cioplită din mai multe direcții. Scoarța păstrată pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 503 mm; D: 14 mm.

1.4.3.i Nuia despicată (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 1,25 m; descoperită sub Troaca 5). Nuia despicată longitudinal pe o lungime de 368 mm la un capăt. Ambele capete de la despicătură au fost cioplite oblic din două părți, formând vârfuri. Unul dintre capetele despicăturii este fisurat. La capătul întreg a fost retezat oblic din mai multe direcții. Scoarța păstrată pe suprafața exterioară. Dimensiuni: L: 562 mm; D: 22 mm.

1.4.4 Ace – 2 bucăți (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 3,12 m; descoperite lângă Troaca 5). Nuiile, 2 bucăți, descoperite în zona Trocii 5 din S. XV. Una dintre nuiile este păstrată integral, cu vârful ascuțit, cealaltă este frag-

mentată de la jumătate. Coaja păstrată pe ambele nuiile. Capetele au fost retezate din mai multe direcții. Original au avut în jurul vârfului sfoară care s-a pierdut din vechime.

1.4.4.a Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 3,12 m; descoperit lângă Troaca 5). Nuiia este păstrată integral, cu vârful ascuțit din mai multe direcții. Capătul retezat oblic din mai multe tăieturi. Corpul circular, ușor curbat de la jumătate. Scoarța păstrată pe toată suprafața. Original a avut în jurul vârfului sfoară care s-a pierdut din vechime. Dimensiuni: L: 438 mm; D: 11 mm.

1.4.4.b Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 3,12 m; descoperit lângă Troaca 5). Nuiia este păstrată parțial, cu vârful rupt din vechime. Capătul retezat oblic din mai multe tăieturi. Corpul circular, ușor curbat de la jumătate. Scoarța păstrată pe toată suprafața. Probabil că a avut în jurul vârfului sfoară care s-a pierdut din vechime. Dimensiuni: L: 329 mm; D: 11 mm.

1.4.5 Ac curbat (MB/S.XV/2013/passim). Piesă realizată dintr-o ramură de copac care a fost cioplită din două părți pe 90% din corp. Profilul este curbat. Un capăt prezintă mâner cilindric lung de 105 mm și 21 mm în diametru. Restul piesei este rectangular în secțiune, cu muchiile ușor rotunjite. Capătul rectangular este cioplit din două părți laterale, astfel încât se formează un vârf ușor teșit, de aproximativ 5 mm lungime. Scoarța a fost înlăturată complet. Piesa este posibil să fi fost o pană, lungă, inserată în altă piesă de mai mari dimensiuni. Dimensiuni: L: 536 mm; LA max.: 19 mm; GR. max: 8 mm; D. mâner: 21 mm.

1.4.6 Ace – 7 bucăți (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 2,80 m; descoperite sub Troaca 5). Nuiile, 7 bucăți, descoperite în zona Trocii 5 din S.XV. Toate nuiile sunt păstrate integral, cu vârful ascuțit. Scoarța este păstrată pe toate cele 7 nuiile. Original toate au avut în jurul vârfului sfoară, care s-a pierdut din vechime pe două dintre piese.

1.4.6.a Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 2,80 m; descoperit sub Troaca 5; Fig. 4/3). Nuia cilindrică, vârful ușor curbat, cioplit din lateral mai accentuat pe o latură. La 70 mm de vârf este cioplită o mică treaptă de fixare în jurul căreia este înfășurată de patru ori o legătură vegetală înnodată. Capătul este retezat oblic dintr-o parte și puțin rupt. Scoarța păstrată pe majoritatea suprafeței. Dimensiuni: L: 536 mm; D: 14 mm.

1.4.6.b Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad.

- 2,80 m; descoperit sub Troaca 5). Forma cilindrică, corpul ușor curbat de la jumătate. Vârful este ascuțit asimetric din mai multe părți. Nu prezintă treaptă cioplită, iar sfoara, dacă a avut, nu este păstrată. Capătul este cioplit oblic dintr-o parte și de la jumătate rupt. Scoarța păstrată pe toată suprafața. Dimensiuni: L: 534 mm; D: 9 mm.

1.4.6.c Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 2,80 m; descoperit sub Troaca 5). Forma cilindrică, corpul ușor curbat de la jumătate. Vârful este ascuțit asimetric din mai multe părți. La 50 mm de vârf prezintă o treaptă cioplită, și sfoară din fibre vegetale înfășurată pe o distanță de 45 mm. Capătul este cioplit oblic din mai multe direcții. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 548 mm; D: 13 mm.

1.4.6.d Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 2,80 m; descoperit sub Troaca 5). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful este ascuțit asimetric din mai multe părți. Nu prezintă treaptă cioplită sau sfoară păstrată. Capătul este retezat oblic dintr-o parte pe jumătate și drept pe cealaltă jumătate. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 482 mm; D: 10 mm.

1.4.6.e Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 2,80 m; descoperit sub Troaca 5). Forma cilindrică, corpul ușor curbat la jumătate. Vârful este ascuțit asimetric dintr-o parte și rupt. Nu prezintă treaptă cioplită. Sfoara din fibre vegetale este înfășurată de două ori pe corpul nuielei, păstrată parțial. Capătul este retezat oblic din două părți. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 398 mm; D: 9 mm.

1.4.6.f Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 2,80 m; descoperit sub Troaca 5). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful este ascuțit relativ simetric din mai multe direcții. La 50 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea sforii vegetale care este înfășurată pe o lungime de 72 mm. Capătul este retezat oblic dintr-o parte cu o singură tăietură. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Nuiaua este fragmentată în două părți de la jumătatea corpului. Dimensiuni: L: 643 mm; D: 13 mm.

1.4.6.g Ac (MB/S.XV/2013/Car. II/2'; Ad. - 2,80 m; descoperit sub Troaca 5). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful este ascuțit prin cioplituri pe două părți. Nu prezintă treaptă cioplită. Sfoara din fibre vegetale este înfășurată imediat lângă vârf, pe o distanță de 73 mm. Capătul este retezat oblic din mai

multe tăieturi scurte, din mai multe direcții, iar la mijloc este rupt. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Nuiaua este fragmentată în două părți de la jumătatea corpului. Dimensiuni: L: 646 mm; D: 10 mm.

1.4.7 Ace – 17 bucăți (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Nuiele, 17 bucăți. Toate nuielele sunt păstrate întregi. Vârfurile au fost cioplite ascuțit la un capăt. Original au avut în jurul vârfului sfoară care s-a pierdut din vechime la majoritatea pieselor. Coaja păstrată pe toate nuielele. Capetele au fost retezate din mai multe direcții. Starea de conservare este bună.

1.4.7.a Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul ușor curbat în zona mediană. Vârful cioplit din mai multe direcții. La 55 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea sforii vegetale care este înfășurată pe o lungime de 74 mm. Capătul este retezat drept dintr-o parte cu mai multe tăieturi. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 455 mm; D: 14 mm.

1.4.7.b Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, profilul drept. Vârful cioplit din mai multe direcții. La 45 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită. Sfoara este căzută. Capătul este retezat drept dintr-o parte cu urme de la o tăietură. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 545 mm; D: 18 mm.

1.4.7.c Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful cioplit din mai multe direcții. La 60 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea sforii vegetale care este înfășurată pe o lungime de 62 mm. Capătul este retezat oblic la 45 grade dintr-o parte cu o singură tăietură. La 42 mm față de capăt are o creștătură mică pe corp, realizată probabil cu unealtă de tip cuțit. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 455 mm; D: 14 mm.

1.4.7.d Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful cioplit din mai multe direcții, mai accentuat pe o latură. Vârful este rupt în zona treptei de fixare. Capătul este retezat oblic din trei direcții asimetrice. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 528 mm; D: 18 mm.

1.4.7.e Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul ușor curbat în zona mediană. Vârful este cioplit din mai multe direcții, asimetric. La 94 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a desprins. Capătul este retezat oblic până la jumătate și drept pe cealaltă parte. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 560 mm; D: 18 mm.

1.4.7.f Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul ușor curbat. Vârful cioplit din mai multe direcții, mai accentuat pe una dintre laterale. La 67 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită pentru fixarea unei sfori care s-a pierdut. Capătul este retezat drept dintr-o singură tăietură. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 589 mm; D: 15 mm.

1.4.7.g Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful rupt în zona de unde încep ciopliturile. Capătul este retezat drept dintr-o singură tăietură și prezintă o crăpătură longitudinală. Scoarța păstrată pe aproape toată suprafața. Dimensiuni: L: 496 mm; D: 18 mm.

1.4.7.h Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul ușor curbat în zona mediană. Vârful este cioplit din două direcții opuse, asimetric. La 35 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a desprins. Capătul este retezat drept din mai multe tăieturi. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 496 mm; D: 15 mm.

1.4.7.i Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful este cioplit din mai multe direcții. La 55 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a păstrat în poziție, parțial, pe vârf. Capătul este retezat drept din mai multe tăieturi. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 543 mm; D: 18 mm.

1.4.7.j Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept. Păstrată parțial. Vârful este cioplit din două direcții opuse, mai accentuat pe o latură. La 40 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a păstrat în poziție, înfășurată. Capătul este rupt. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 161 mm; D: 12 mm.

1.4.7.k Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful este cioplit din mai multe direcții. La 46 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a pierdut. Capătul este retezat drept din mai multe tăieturi. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 559 mm; D: 12 mm.

1.4.7.l Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful este cioplit din două direcții opuse, mai accentuat pe o latură. La 53 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a păstrat în poziție, înfășurată, pe vârf. Capătul este retezat drept dintr-o tăietură. Scoarța păstrată în mare parte. Dimensiuni: L: 577 mm; D: 12 mm.

1.4.7.m Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept, cu urmă de nor de ramură în zona mediană. Vârful este cioplit din mai multe direcții. La 58 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a păstrat în poziție, înfășurată, de la treaptă spre vârf. Capătul este retezat oblic din trei direcții. Scoarța păstrată în mare parte. Dimensiuni: L: 544 mm; D: 18 mm.

1.4.7.n Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful este cioplit din mai multe direcții. La 63 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a păstrat în poziție, înfășurată, de la treaptă spre vârf, ulterior înnodată. Capătul este retezat oblic din mai multe direcții și ulterior la mijloc rupt. Scoarța păstrată în mare parte. Dimensiuni: L: 579 mm; D: 15 mm.

1.4.7.o Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul ușor curbat în zona mediană. Vârful este cioplit din mai multe direcții. La 61 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a păstrat în poziție, înfășurată spre vârf. Capătul este retezat oblic din două direcții, pe o latură mai accentuat, din mai multe lovături. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 668 mm; D: 18 mm.

1.4.7.p Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul ușor curbat. Vârful este cioplit din mai multe direcții. La 58 mm

față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a păstrat în poziție, o mică parte în interiorul treptei. Capătul este retezat drept. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 541 mm; D: 16 mm.

1.4.7.q Ac (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Ad. - 1,60 m; descoperite în interiorul Trocii 4). Forma cilindrică, corpul ușor curbat. Vârful este cioplit din mai multe direcții. La 42 mm față de vârf are o mică treaptă cioplită folosită pentru fixarea unei sfori care s-a pierdut. Capătul este retezat drept din mai multe tăieturi. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 496 mm; D: 16 mm.

1.4.8 Nuia (MNCR:19543/S.XV/2014/ Car. B/2'; Ad. - 1,35 m; descoperită lângă Troaca 7; Fig. 4/1). Forma cilindrică, corpul ușor curbat. A fost descoperită fragmentată în două părți. Ambele capete sunt rupte. Este posibil să fi avut vârf sau sfoară înfășurată. Scoarța este căzută. Dimensiuni: L: 263 mm; D: 9 mm.

1.4.9 Ac (MNCR:19545/S.XV/2014/Car. B/2'; Ad. - 1,35 m; descoperită lângă Troaca 7). Forma cilindrică, corpul drept. Vârful este cioplit din mai multe direcții și rupt. Fără treaptă de fixare. În jurul vârfului s-a păstrat înfășurată de două ori o mică sfoară vegetală. Capătul este rupt. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 246 mm; D: 14 mm.

1.4.10 Ac (MNCR:19546/S.XV/2014/Car. B/2'; Ad. - 1,35 m; descoperită lângă Troaca 7). Forma cilindrică, corpul drept. S-a păstrat doar vârful, care este cioplit din mai multe direcții și deteriorat. Fără treaptă de fixare. În jurul vârfului s-a păstrat înfășurată larg o mică sfoară vegetală. Capătul este rupt. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 106 mm; D: 12 mm.

1.4.11 Nuia (MNCR:19591/S.XV/2014/ Car. B/2'; Ad. - 1,35 m; descoperită lângă Troaca 7; Fig. 4/2). Forma cilindrică, corpul curbat. S-a păstrat partea mediană, ambele capete fiind rupte. La ambele capete se observă urme de deteriorare, fiind despicată pe lungime, parțial. Scoarța este căzută. Dimensiuni: L: 283 mm; D: 14 mm.

1.5 Scară

1.5.1 Scara 2 (MB/S.XV/2013/Car. A /1; Nr. pe plan: 5047, Fig. 2/11, Ad. - 1,90 m). Scară descoperită în poziție orizontală, în imediata vecinătate a trocii 4, spre NE. Piesa este întreagă. Scara este formată din mai multe piese: două laturi mai lungi, și 2 fusci păstrați în poziție, conectați cu laturile. Laturile au fost confecționate din ramuri cio-

plite care au secțiunea circulară. Pe ramurile laterale au fost realizate câte două perforații transversale de formă rectangulară, realizate prin scobire și tăiere. Ambele capete ale bânelor laterale au fost retezate drept. Prezintă doi fusci păstrați, amplasați între cele două laturi. Fuscii sunt ciopliți cu obiect ascuțit din ramuri groase, și sunt relativ circulari în secțiune în zona mediană având un diametru de 3, 5-4 cm. Capetele sunt cioplite cu un obiect ascuțit, au secțiunea dreptunghiulară și erau introduși în laturile scării. Fuscii au fost fixați fără pene. Dimensiuni: L: 1680 mm; D. părți laterale: 70 mm; L. fusci: 770 mm; D. fusci: 35 mm.

1.6 Lopeți

1.6.1 Lopățică (MB/S.XV/2013/Car. I/1; Ad. - 0,52 m; Fig. 8/3). Lopățică scobită și cioplită dintr-o scândură. Păstrată în întregime. Cupa are forma rectangulară asimetrică, este scobită, cu profil arcoidal, iar muchiile sunt rotunjite. Capătul cupei este retezat drept. În prelungirea cupei se află un mâner cioplit, circular în secțiune, cu capătul cioplit din mai multe direcții oblic și îngroșat. Pe toată suprafața piesei, atât în interior cât și pe exterior, se observă urme de cioplire repetată, cu unealtă tip topor. Starea de conservare este bună. Dimensiuni: L: 443 mm; LA: 145 mm; GR: 23 mm; D. mâner: 15 mm.

1.6.2 Lopățică (MB/S.XV/2013/Car. II/2; Ad. - 0,84 m; Fig. 8/6). Lopățică scobită și cioplită dintr-o scândură. Cupa, păstrată pe jumătate, crăpată din vechime longitudinal. Are forma trapezoidală, este scobită de pe o latură, aplatizată, cu profil arcoidal, iar muchiile sunt rotunjite. Capătul cupei este retezat drept, îngustat. În prelungirea cupei se află un mâner cioplit, circular în secțiune, cu capătul cioplit din mai multe direcții oblic către centru. Pe toată suprafața piesei, atât în interior cât și pe exterior, se observă urme de cioplire repetată, cu unealtă tip topor. Starea de conservare este bună. Dimensiuni: L: 518 mm; LA. cupă: 103 mm; LA. vârf cupă: 73 mm; GR. max cupă: 23 mm; GR. max. mâner: 36 mm; D. mâner: 28 mm.

1.6.3 Lopățică (MB/S.XV/2013/Car. II/2; Ad. - 0,83 m; Fig. 8/5). Lopățică scobită și cioplită dintr-o scândură. Piesa păstrată în întregime. Cupa are forma circulară, este aplatizată, cu profil drept, iar muchiile sunt rotunjite, ovală în secțiune. Capătul cupei este retezat circular. În prelungirea cupei se află un mâner cioplit, pătrat în secțiune, cu

capătul cioplit din două direcții oblic către centru, formând o muchie mică. Pe una dintre laturile mânerului se observă urme de ardere. Starea de conservare este bună. Dimensiuni: L: 433 mm; LA. cupă: 138 mm; LA. mâner: 28 mm; GR. max. mâner: 20 mm.

1.6.4 Lopată (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Ad. - 0,85 m; descoperită pe roca de sare, alături de aglomerarea NV; Fig. 8/4). Lopățiță de formă dreptunghiulară, formată din despicarea unei scânduri, profil drept, ovală în secțiune. Muchiile sunt rotunjite. Un capăt este cioplit către vârf, încât formează o muchie lată, teșită. Celălalt capăt este retezat drept, până la jumătate, și ruptă pe următoarea jumătate, aici în prelungire fiind un mâner. Mânerul este rupt. Dimensiuni: L: 108 mm; LA: 120 mm; GR: 22 mm.

1.6.5 Lopățiță (MB/S.XV/2013; passim; Fig. 8/2). Lopățiță scobită și cioplită dintr-o scândură. Cupa, păstrată în întregime, are forma trapezoidală, este scobită de pe o latură, aplatizată, cu profil arcoidal, iar muchiile sunt rotunjite. Capătul cupei este retezat ușor oblic, îngustat. În prelungirea cupei se află un mâner cioplit, rectangular în secțiune, cu capătul cioplit din două direcții oblic, către centru, formând o mică muchie teșită. Pe toată suprafața piesei, atât în interior cât și pe exterior, se observă urme de cioplire repetată, cu unealtă tip daltă. Pe partea interioară a cupei și pe capătul acesteia sunt vizibile urme de ardere. Dimensiuni: L: 425 mm; LA. cupă: 84 mm; GR. max cupă: 14 mm; L. mâner: 242 mm; LA. mâner: 25 mm; GR. max. mâner: 18 mm.

1.7 Ciocane

1.7.1 Mai/Ciocan (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 0,80 m; Fig. 7/5). Mai din lemn, păstrat în întregime, cioplit dintr-un trunchi. Partea activă mai lată și plină, de formă trapezoidală, în secțiune ovală. La capătul părții active au fost două ramuri, una mai groasă, una mai subțire, ambele retezate drept. Pe ambele suprafețe prezintă cioplituri franjurate (posibile deteriorări). Mâner circular, în prelungirea părții active cu capătul cioplit din două direcții oblic către centru. Starea de conservare este bună. Dimensiuni: L: 436 mm; LA. max. cupă: 114 mm; GR. cupă: 61 mm; L. mâner: 28 mm; D. mâner: 41 mm.

1.7.2 Ciocan / mai (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 0,82 m; Fig. 7/7). Ciocan din lemn cu mâner și parte activă în formă de T. Partea activă realizată din ramură groasă de copac,

din care s-a păstrat aproximativ jumătate, triunghiulară în secțiune. Unul dintre capete a fost retezat drept, celălalt oblic dinspre mâner spre exterior, cu o unealtă tip topor și prezintă urme de batere (franjurare). Mânerul este realizat din ramură ce vine relativ perpendicular, în prelungirea părții active. Mânerul este circular, oval în secțiune, cu urme de cioplire longitudinală, capătul este retezat drept până la jumătate, restul fiind rupt. Starea de conservare este bună. Dimensiuni: L. max: 464 mm; L. ciocan: 382 mm; LA. ciocan: 84 mm; GR. ciocan: 87 mm; L. mâner: 355 mm; D. mâner: 43 mm.

1.7.3 Ciocan (MB/S.XV/2013/Car. B/2; Nr. pe plan: 5099; Ad. - 0,47 m; Fig. 7/6). Ciocan prelucrat dintr-un trunchi de copac cu o ramură atașată. Corpul piesei – partea activă, original a fost cilindric, păstrată parțial, fiind crăpată. În secțiune este triunghiular. Capetele au fost retezate drept și prezintă urme de utilizare (franjurare de la batere). Pe corp se observă o serie de cioplituri longitudinale, scurte. Mânerul este conic, circular în secțiune, mai gros la îmbinarea cu partea activă, subțiat spre capăt. Capătul mânerului este cioplit din două părți, oblic. Probabil piesa era folosită la baterea în pământ a unor stâlpi sau pari din lemn. Starea de conservare a piesei este relativ bună. Dimensiuni: L: 654 mm; LA. ciocan: 33 mm; L. mâner: 538 mm; D. mâner: 49 mm.

1.8 Coveți

1.8.1 Covată (MB/S.XV/2013/Car. A/1; Ad. - 0,83 m; Fig. 8/1). Covată de dimensiuni mici, din care s-a păstrat aproximativ 30%, din partea mediană. A fost scobită din interior spre exterior, pe o felie de buștean secționată orizontal, fiind vizibile inelele radiale pe suprafața exterioară. Într-un capăt este o treaptă tăiată/cioplită drept de 50 mm, pe partea interioară. Pe muchii sunt mai multe cioplituri, unele posibil deteriorări recente. Starea de conservare este mediocră. A fost crăpată din vechime longitudinal. Dimensiuni: L: 344 mm; LA: 78 mm; GR: 38 mm.

1.9 Cârliche

1.9.1 Cârlig (MB/S.XV/2013/Car. B/1; Nr. pe plan: 5043; Ad. - 0,51 m). Cârligul a fost confecționat dintr-un trunchi de arbore tânăr, cu o ramură. Piesa are forma literei „V” asimetrică. Brațul cârligului reprezintă circa 10% din lungimea mânerului, retezat la capăt oblic. Mânerul este mai lung decât brațul.

Capătul mânerului a fost retezat din mai multe direcții, astfel că formează un vârf. Pe corp se observă mai multe urme de cioplire. Partea distală este cioplită din mai multe direcții. Pe partea interioară a cârligului se observă urme de uzură. Scoața păstrată parțial. Dimensiuni: L: 1080 mm; D. max: 70 mm; D. mâner: 28 mm.

2. Elemente izolate provenind de la construcții

2.1 Pari

2.1.1 Par (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5087; Ad. - 0,85 m; descoperit pe roca de sare, alături de aglomerarea NV). Par circular, cu scoața păstrată parțial. Fără ciopliti pe corp. Unul dintre capete este retezat oblic din 3 lovituri de topor. Celălalt capăt este ascuțit din două direcții și despicat pe lungime de 92 mm. În acest loc este posibil să se fi inserat o pană. Dimensiuni: L: 395 mm; D: 64 mm.

2.1.2 Par (MB/S.XV/2013/Car. B/1-2; Nr. pe plan: 5070; Ad. - 0,50 m). Par realizat din despicarea longitudinală a unui trunchi. În secțiune este triunghiular. Pe suprafața exterioară, de la jumătate, se observă ciopliti longitudinale cu toporul, de pe toate laturile, astfel încât se formează un vârf. Capătul lat prezintă ciopliti dinspre exteriorul lemnului către interior și este retezat oblic. Scoața este păstrată parțial pe capătul lat al piesei. În partea inferioară, spre interior se observă o cioplitură, iar vârful este retezat drept. Dimensiuni: L: 738 mm; LA. max: 132 mm; GR. max: 72 mm; LA min/vârf: D: 22 mm.

2.1.3 Par (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Nr. pe plan: 5090; Ad. - 0,50 m). Par circular, posibil element de susținere. Un capăt retezat radial, din mai multe încercări, și apoi mijlocul rupt. Celălalt capăt este retezat oblic, dintr-o parte, în unghi de 45 grade până la trei sferturi din diametru, sfertul rămas fiind rupt drept. Pe corp se observă mai multe urme de ciopliti și tăieturi superficiale, posibil din vechime. Scoața păstrată parțial. Dimensiuni: L: 452 mm; D. max: 81 mm.

2.1.4 Par (MB/S.XV/2013/Car. B/2; Nr. pe plan: 5096; Ad. - 0,48 m). Par circular, posibil element de susținere. Pe corp sunt vizibile mai multe ciopliti circulare sau ovale (longitudinale). Un capăt retezat drept cu toporul din mai multe lovituri. Celălalt capăt este retezat oblic, din două direcții, formând o muchie teșită. Scoața înlăturată. Dimensiuni:

L: 375 mm; D. max: 58 mm.

2.1.5 Par (MB/S.XV/2013/Car. A-B/2; Nr. pe plan: 5094; Ad. - 0,50 m). Par circular, posibil element de susținere/construcție. Pe corp este un nod de ramură retezat din mai multe direcții și sunt vizibile mai multe tăieturi superficiale și ciopliti parțiale, posibil din vechime. Un capăt este franjurat cu posibile urme de batere. Celălalt capăt este retezat drept din mai multe lovituri. Scoața păstrată parțial. Dimensiuni: L: 616 mm; D. max: 48 mm.

2.1.6 Par (MB/S.XV/2013/Car. I/1-2; Nr. pe plan: 5071; Ad. - 1,25 m). Par circular păstrat în întregime. Un capăt este retezat din mai multe ciopliti oblice, formând o treaptă, iar de la jumătate este retezat drept, formând un vârf teșit. Celălalt capăt este franjurat și rupt. Scoața păstrată parțial. Dimensiuni: L: 276 mm; D: 92 mm.

2.1.7 Par (MB/S.XV/2013/car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5081; Ad. - 0,50 m). Descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV. Par circular, confecționat dintr-un trunchi de copac tânăr. Un capăt circular, este retezat oblic din mai multe direcții, m dinspre exterior spre interior, mijlocul fiind rupt. Celălalt capăt este cioplit longitudinal pe distanță de 25 cm, astfel încât se formează un vârf ascuțit. Vârful este rectangular în secțiune, și ușor teșit. Pe corp, înspre capătul superior prezintă o cioplitură longitudinală. Parul a fost decojit. Dimensiuni: L: 1387 mm; D. max: 82 mm; LA. vârf: 52 mm; L. vârf: 77 mm.

2.1.8 Par (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5171; Ad. - 0,50 m; descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV). Par circular păstrat integral. Pe exterior sunt mai multe capete de ramuri retezate drept. Pe corp sunt vizibile ciopliti și tăieturi superficiale. Un capăt (superior) este retezat drept din mai multe tăieturi de topor. Vârful a fost cioplit dintr-o singură latură, oblic, la 45 de grade pe o distanță de 8 cm. Spre vârf se vede un ciot de ramură ce a fost ascuțit din mai multe direcții. Scoața este păstrată parțial. Dimensiuni: L: 1680 mm; D. max: 61 mm; D. min: 44 mm.

2.1.9 Par (MB/S.XV/2013/Car. A/2; Nr. pe plan: 5091; Ad. - 0,50 m). Par circular păstrat integral. Un capăt este retezat oblic, dinspre exterior, spre interior. Mijlocul piesei la capăt este deteriorat, găurit. Celălalt capăt este cioplit din mai multe direcții, cu lovituri precise de topor, pe 5 cm lungime, formând un vârf,

al cărui mijloc, ulterior a fost rupt. Pe corp sunt vizibile tăieturi superficiale, posibil din vechime. Scoarța păstrată parțial. Dimensiuni: L: 468 mm; D. max: 78 mm.

2.1.10 Par (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5078; Ad. - 0,50 m). Descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV. Par realizat dintr-un trunchi despicat longitudinal. În secțiune, parul este semicircular, profil drept. Un capăt este retezat oblic, dinspre o muchie spre cealaltă. Celălalt capăt este cioplit din mai multe direcții, dinspre exterior, spre miezul lemnului, cu lovituri precise de topor, formând un vârful teșit. Pe corp sunt vizibile tăieturi superficiale, posibil din vechime. Scoarța înlăturată. Dimensiuni: L: 458 mm; LA: 117 mm; GR.: 56 mm.

2.1.11 Par (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Ad. - 0,40 - 0,50 m). Descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV. Par de lemn cu secțiunea rotundă și ușor curbat la un capăt. Parul este retezat oblic la un capăt, cu un obiect ascuțit. Capătul opus este rupt din vechime. Pe corpul piesei se observă urmele mai multor ramuri care au fost retezate. Dimensiuni: L: 730 mm; LA: 76 mm; GR: 89 mm.

2.1.12 Par (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Ad. - 0,40 - 0,50 m). Descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV. Par de lemn cu secțiunea circulară. Parul este retezat oblic la vârful, din mai multe direcții, cu un obiect ascuțit. Capătul opus este rupt din vechime. Pe corpul piesei scoarța s-a păstrat parțial și se observă urmele mai multor ramuri tăiate cu un obiect ascuțit. Dimensiuni: L: 898 mm; D: 76 mm.

2.1.13 Par (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5167; Ad. - 0,40 - 0,50 m). Descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV. Par de lemn cu secțiunea circulară. Parul este retezat oblic la ambele capete, cu un obiect ascuțit, probabil dintr-o singură lovitură. Piesa este scurtă, pe corp scoarța a fost decojită și se observă urmele mai multor ramuri realizate cu un obiect ascuțit. Dimensiuni: L: 520 mm; D: 88 mm.

2.1.14 Par (MB/S.XV/2013/Car. B/2; Nr. pe plan: 5024; Ad. - 0,40 m). Par de lemn cu secțiunea rotundă și ușor curbat la mijloc. Parul este retezat oblic la un capăt cu un obiect ascuțit. Capătul opus este cioplit din trei direcții și formează un vârf ascuțit. Pe corpul piesei se observă urmele mai multor

ramuri care au fost retezate în trecut. Scoarța s-a păstrat parțial. Dimensiuni: L: 948 mm; LA: 48 mm; GR: 41 mm.

2.1.15 Par (MB/S.XV/2013/Car. B/2; Nr. pe plan: 5170; Ad. - 0,40 m). Par de lemn cu secțiunea rotundă. Parul este cioplit oblic din mai multe direcții la capătul gros, unde vârful este ascuțit. Capătul subțire este retezat oblic dintr-o singură direcție. Pe corpul piesei se observă urmele mai multor ramuri care au fost retezate în trecut. Scoarța s-a păstrat parțial. Dimensiuni: L: 1800 mm; D. minim: 36 mm; D. max: 66 mm.

2.1.16 Par (MB/S.XV/2013/Car. B/2; Nr. pe plan: 5089; Ad. - 0,50 m). Par de lemn cu secțiunea circulară. Parul este retezat oblic dintr-o direcție la un capăt și este bine ascuțit. Capătul opus prezintă urme de cioplituri și tăieturi realizate cu un obiect ascuțit. Parul este decojit. Dimensiuni: L: 674 mm; D: 102 mm.

2.2 Bârne

2.2.1 Bârnă (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5084; Ad. - 0,85 m). Bârnă realizată din despicarea longitudinală a unui trunchi circular, fiind păstrat un sfert din acesta. În secțiune este sfert de cerc. Pe corp sunt vizibile mai multe tăieturi superficiale și cioplituri parțiale, posibil din vechime. Ambele capete au fost retezate drept din mai multe cioplituri/lovituri cu toporul. Scoarța căzută. Dimensiuni: L: 264 mm; LA: 97 mm; GR: 97 mm.

2.2.2 Lemn prelucrat (MB/S.XV/2013/Car. II/1'; Nr. pe plan: 5242; Ad. - 0,47 m, descoperit lângă Troaca 5). Lemn prelucrat din retezarea radială a unui buștean. Partea păstrată reprezintă aproximativ 50% din lățimea piesei. Forma este relativ rectangulară, cu două muchii drepte. O suprafață păstrată, cealaltă este cu urme de la prelevare probe de dendrocronologie. Dimensiuni: L: 314 mm; LA: 162 mm; GR. max: 132 mm; GR. min: 77 mm.

2.2.3 Bârnă (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5118; Ad. - 0,40 - 0,50 m; descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV). Bârnă de lemn cu secțiunea ovală (par sau traversă de la o construcție). Un capăt este retezat drept (transversal), cu mai multe cioplituri realizate cu un obiect ascuțit. Capătul opus este rupt din vechime. Piesa prezintă scoarță de copac, păstrată parțial. Pe corpul piesei se observă urmele mai multor ramuri care au fost rete-

zate în trecut. Dimensiuni: L: 548 mm; LA: 102 mm; GR: 73 mm.

2.2.4 Bârnă (MNCR:19670/S.XV/2014/Car. C/1'; Ad. - 1,85 m). Bârnă de lemn cu secțiunea trapezoidală, realizată prin despicarea longitudinală a unui buștean. Un capăt este retezat drept (transversal), cu mai multe cioplituri realizate cu un obiect ascuțit. Capătul opus este retezat oblic, din mai multe lovituri. Pe una dintre laturi se observă nod de ramură, retezată din vechime. Piesa prezintă scoarță de copac, păstrată parțial. Dimensiuni: L: 283 mm; LA: 57 mm; GR: 39 mm.

2.2.5 Bârnă (MNCR:19671/S.XV/2014/Car. B/2'; Ad. - 1,42 m). Bârnă de lemn cu secțiunea triunghiulară, realizată prin despicarea longitudinală a unui buștean. Un capăt este retezat drept (transversal), cu mai multe cioplituri realizate cu un obiect ascuțit. Capătul opus este retezat oblic din două direcții opuse, formând un vârf. Exteriorul este neted, piesa a fost decojită. Dimensiuni: L: 305 mm; LA: 126 mm; GR: 78 mm.

2.2.6 Bârnă (MNCR:19672/S.XV/2014/Car. B/2'; Nr. pe plan 5147, Ad. - 1,45 m). Bârnă de lemn cu secțiunea relativ ovală, realizată prin retezarea unui buștean. Unul dintre capete a fost retezat drept din mai multe lovituri succesive. Celălalt capăt a fost cioplit din mai multe direcții, asimetric, formând un vârf. Pe corp se observă o cioplitură în formă de „V”, posibil folosită pentru fixare. Exteriorul este neted, piesa a fost decojită. Dimensiuni: L: 195 mm; LA: 63 mm; GR: 34 mm.

2.3 Stâlpi

2.3.1 Stâlp (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5075; Ad. - 0,50 m; descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV). Stâlp realizat din despicarea longitudinală a unui trunchi de copac. În secțiune este semicircular. Pe toate suprafețele au fost realizate cioplituri longitudinale cu toporul. De la jumătatea stâlpului, către partea inferioară prezintă cioplituri repetate, suprapuse astfel încât formează un vârf. Vârful este rectangular în secțiune, și ușor teșit. Capătul superior a fost retezat oblic, dinspre exterior spre interior, din mai multe lovituri de topor. Stâlpul a fost decojit. Dimensiuni: L: 1950 mm; LA: 114 mm; GR: 66 mm; LA vârf: 77 mm.

2.3.2 Stâlp (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5169; Ad. - 0,40 - 0,50 m; descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii

din aglomerarea NV). Stâlp de lemn cu secțiunea semicirculară, realizat prin despicarea longitudinală a unui trunchi de copac. Stâlpul este retezat oblic din două direcții la un capăt și este bine ascuțit. Capătul opus este tăiat transversal. Stâlpul este decojit. Dimensiuni: L: 730 mm; LA: 76 mm; GR: 89 mm.

2.3.3 Stâlp (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Ad. - 0,40 - 0,50 m; descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV; Fig. 9/3). Stâlp de lemn cu secțiunea circulară. Stâlpul este retezat oblic la un capăt cu un obiect ascuțit. Capătul opus este rupt din vechime. Pe corpul piesei scoarța s-a păstrat parțial și se observă urmele mai multor tăieturi realizate cu un obiect ascuțit. Dimensiuni: L: 988 mm; D: 84 mm.

2.3.4 Stâlp (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5095; Ad. - 0,50 m; descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV; Fig. 9/5). Stâlp circular, posibil element de susținere. Pe corp, de la jumătatea către vârf a fost cioplit din două laturi, formând vârful teșit la capăt. Pe suprafața exterioară se observă noduri de ramuri retezate și scoarță păstrată pe părțile necioplite. Celălalt capăt, mai subțire, prezintă franjurare și subțiere, rupt. Pe corp se observă mai multe urme de cioplituri și tăieturi superficiale, posibil din vechime. Scoarța păstrată parțial, posibil mesteacăn. Dimensiuni: L: 2990 mm; D. max: 111 mm.

2.3.5 Stâlp (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Nr. pe plan: 5076; Ad. - 0,50 m; descoperit pe roca de sare, orizontal, între parii din aglomerarea NV; Fig. 9/4). Stâlp circular, posibil element de susținere. Pe corp se observă noduri de ramuri retezate. Un capăt, mai gros, retezat oblic din mai multe lovituri scurte. Celălalt capăt, mai subțire, prezenta o bifurcare de ramuri, care a fost retezată drept pe nod. Pe corp se observă mai multe urme de cioplituri și tăieturi superficiale, posibil din vechime. Dimensiuni: L: 2310 mm; D. max: 111 mm.

2.4 Legături

2.4.1 Împletitură (MB/S.XV/2013/Car. II/1; Ad. - 0,60 m; Fig. 7/4). Legătură sub forma unei împletituri, descoperită peste roca de sare, asociată cu pari. Forma este ovală, a fost realizată prin împletirea unei singure ramuri de copac. Ramura a fost împletită și răsucită, rezultând o împletitură care se încheie cu un nod la capătul ramurii, cruțând un posibil mâner. Capătul este rupt, celălalt

este îndoit în buclă. Este probabil ca această piesă să fi servit la legarea a două elemente din lemn sau a două instalații între ele. Dimensiuni: L: 644 mm; D. mâner: 24 mm; L. buclă: 177 mm; LA buclă: 93 mm; GR. buclă: 31 mm.

2.4.2 Împletitură (MB/S.XV/2013/Car. I-II/1-2; Ad. - 0,84 m; descoperită pe roca de sare, alături de aglomerarea NV; Fig. 7/1). Împletitură de formă ovală realizată prin împletirea unei singure crengi de copac. Ramura a fost împletită și răsucită, rezultând o împletitură care se încheia cu un nod la capătul ramurii, cruțând un posibil mâner. Ambele capete rupte. Este probabil ca această piesă să fi servit la legarea a două elemente din lemn sau a două instalații între ele. Necesită măsuri de conservare și stabilizare. Bucula este desfăcută din nodul original. Dimensiuni: L: 1388 mm; D. ramură: 27 mm.

2.4.3 Împletitură (MB/S.XV/2013/Car. I/2; Nr. pe plan: 5072; Ad. - 0,40 m; Fig. 7/3). Împletitură de formă ovală, realizată prin împletirea unei singure crengi de copac prevăzută cu două ramuri. Ramurile bifurcate ale crengii principale au fost împletite și răsucite, rezultând o împletitură complexă care se încheie cu un nod la capăt. Creanga principală a fost torsadată și are capătul retezat oblic, dintr-o singură direcție, având rolul unui posibil mâner. Este probabil ca această piesă să fi servit la legarea a două elemente din lemn sau a două instalații între ele. Dimensiuni: L: 698 mm; L. buclă: 206 mm; LA. buclă: 131 mm; D. max: 55 mm D. mâner: 32 mm.

2.4.3 Împletitură (MNCR:19547/S.XV/2014/Car. B/2'; Ad. - 1,40 m; Fig. 7/2). Împletitură de formă ovală realizată prin împletirea unei singure crengi de copac prevăzută cu două ramuri. Ramurile bifurcate ale crengii principale au fost împletite și răsucite ulterior, împletite și închise fără un nod vizibil la capăt. Ramura principală a fost torsadată și are capătul retezat oblic, dintr-o singură direcție, având rolul unui posibil mâner. Ulterior mânerul s-a deteriorat, este despicat longitudinal. Este probabil ca această piesă să fi servit la legarea a două elemente din lemn sau a două instalații între ele. Dimensiuni: L: 418 mm; L. buclă: 233 mm; LA. buclă: 187 mm; D. max: 25 mm D. mâner: 15 mm.

2.5 Crăcane

2.5.1 Crăcan (MB/S.XV/2013/Car. I/1; Nr. pe plan: 5051; Ad. - 0,50 m). Crăcan păstrat integral, realizat din trunchi de copac cu două

ramuri naturale (posibil rădăcină). Ambele ramuri au fost cioplite din mai multe direcții, rezultând trei muchii din fiecare. Trunchiul este oval în secțiune, cioplit longitudinal pe toate laturile. Una dintre suprafețe a fost mai fin cioplită până la îmbinarea dintre vârfuri. Cealaltă suprafață prezintă o tăieturi pe lățime, adâncită în formă de V, cu lungimea de 79 mm, lățime 75 mm, adâncă de 50 mm. Este probabil ca această piesă să fi servit la legarea sau punerea în conexiune a două sau mai multe elemente din lemn sau a două instalații între ele. Dimensiuni: L: 364 mm; LA max.: 121 mm; GR. max: 87 mm; distanța între vârfuri: 58 mm.

2.5.2 Crăcan (MB/S.XV/2013/passim). Crăcan realizat dintr-un trunchi cu două ramuri. Trunchiul a fost retezat drept. Capetele ramurilor au fost retezate oblic, unul spre celălalt. Ramura groasă a fost despicată longitudinal pe jumătate din diametrul acesteia. Scoarța este căzută. Necesită măsuri de conservare și stabilizare. Prezintă crăpături adânci și superficiale. Dimensiuni: L: 316 mm; LA. max: 108 mm; GR: 105 mm; D. ramură mare: 72 mm; D. ramură mică: 55 mm

2.6 Scânduri

2.6.1 Scândură (MB/S.XV/2013/passim; Fig. 9/1). Scândură rectangulară, în secțiune trapezoidală, cu muchiile drepte, profil ușor curbat pe una dintre suprafețe. Un capăt este retezat drept din mai multe lovituri de topor. Celălalt capăt este cioplit dintr-o parte laterală, formând un vârf teșit, parțial rupt. Este probabil ca această piesă să fi făcut parte dintr-o construcție mai mare. Prezintă urme de arsură pe suprafețe. Dimensiuni: L: 512 mm; LA max.: 118 mm; GR. max: 21 mm.

2.6.2 Scândură (MB/S.XV/2013/Car. B/2; Nr. pe plan: 5198; Ad. - 0,45 m; Fig. 9/2). Scândură de lemn cu secțiunea rectangulară, confecționată prin despicarea longitudinală a unui trunchi masiv de copac. Pe suprafețele lungi ale piesei se observă fibrele lemnoase (piesa nu a fost finisată). Capătul gros al segmentului de scândură prezintă urme de cioplituri și tăieturi realizate cu un obiect ascuțit. Celălalt capăt al piesei este rupt din vechime. Dimensiuni: L: 325 mm; LA: 237 mm; GR: 39

2.7 Pene/ icuri

2.7.1 Pană (MNCR:19544/S.XV/2014/Car. B/1'; Ad. - 1,20 m). Pană de formă conică, realizată prin cioplirea unui par. Profilul este drept, circular în secțiune. Pe suprafețe se

observă urme de ciopliri scurte și tăieturi. Capătul gros a fost retezat oblic din două direcții opuse, până aproape de jumătate și drept pe centrul piesei. Capătul subțire este retezat drept. Dimensiuni: L: 280 mm; D. max: 37 mm; D. min: 25 mm.

2.7.2 Pană (MNCR:19668/S.XV/2014/Car. C/1'; Ad. - 1,20 m). Pană de formă relativ triunghiulară, realizată prin cioplirea unei scânduri. Profilul este drept, rectangular în secțiune. Pe muchii și pe două dintre suprafețe se observă urme de ciopliri și tăieturi. Capătul gros a fost retezat oblic, pe o parte, din mai multe încercări. Capătul subțire este retezat oblic, din două părți, asimetric, formând un mic vârf. Dimensiuni: L: 325 mm; LA. max: 58 mm; GR. max: 42 mm.

2.7.3 Pană (MNCR:19669/S.XV/2014/Car. B/2'; Ad. - 1,35 m). Pană de formă relativ triunghiulară, realizată prin cioplirea unei scânduri. Profilul este drept, rectangular în secțiune. Pe muchii și pe două dintre suprafețe se observă urme de ciopliri și tăieturi. Pana prezintă în zona mediană nod de ramură retezat. Capătul gros a fost retezat drept din mai multe încercări. Capătul subțire este retezat drept, cu vârful bont. Dimensiuni: L: 342 mm; LA. max: 67 mm; GR. max: 26 mm.

3. Unelte din piatră

3.1 Ciocan de minerit (MB/S.XV/2013/passim). Ciocanul are forma relativ rectangulară, păstrat integral. În secțiune este triunghiular, asimetric, profilul drept. Pe toate cele trei muchii se observă canale cioplite care serveau la fixarea piesei într-un mâner. Ambele capete prezintă urme de batere. Culoarea este brun-roșcată. Dimensiuni: L: 214 mm; LA: 117 mm; GR: 62 mm; Greutate: 2450 g.

3.2 Ciocan de minerit (MB/S.XV/2013/passim). Ciocanul are forma relativ rectangulară, păstrat pe jumătate, fiind crăpat longitudinal. În secțiune este rectangular, asimetric, profilul drept. Pe o muchie se observă un canal cioplit care servea la fixarea piesei într-un mâner. Unul dintre capete prezintă urme de batere. Culoarea este cenușiu-verzuie. Dimensiuni: L: 205 mm; LA: 107 mm; GR: 57 mm; Greutate: 3325 g.

3.3 Ciocan de minerit (MB/S.XV/2013/passim). Ciocanul are forma relativ rectangulară, păstrat pe jumătate. În secțiune este triunghiular, asimetric, profilul drept. În partea mediană se observă canale care serveau la fixare piesei într-un mâner. Unul dintre capete prezintă urme de batere. Culoarea este cenușiu-verzuie. Dimensiuni: L: 173 mm; LA: 108 mm; GR: 118 mm; Greutate: 2628 g.

Note / References

*. Contribuția dr. Dan-Lucian Buzea la realizarea prezentului studiu se înscrie în programul de pregătire postdoctorală finanțată prin proiectul „MINERVA – Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și post-doctorală”, cod contract: POSDRU/159/1.5/S/137832, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial, Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

**. Desenele pieselor de lemn publicate în acest articol sunt realizate de Eva Délczeg, desenator în cadrul

Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Sf. Gheorghe.

1. Chintăuan, Russu 1988.
2. Cavruc, Harding 2011; Cavruc et al. 2010; Harding, Kavruk 2010; Harding, Kavruk 2013.
3. Heußner 2014.
4. Chintăuan 1988.
5. Heußner 2014.
6. Harding, Kavruk 2013.
7. Heußner 2014.

Bibliografie / Bibliography

Cavruc et al. 2010

V. CAVRUC, A. HARDING, D. BUZEA, ADELA KOVACS, G. MARINESCU, T. WAŻNY, R. BRUNNING, A.G. BROWN, *Cercetările privind exploatarea sării în nord-estul Transilvaniei (2006-2010). Raport preliminar / New Research regarding Salt Production in north-eastern Transylvania.*

Preliminary Report, în ANGUSTIA, 14, 2010, Arheologie, p. 165-244.

Cavruc, Harding 2011

V. CAVRUC, A. F. HARDING, *New Archaeological Researches concerning Saltworking in Transylvania. Preliminary Report*, în *Archaeology and Anthropology of*

Salt. A Diachronic Approach. Proceedings of the International Colloquium, 1-5 October 2008, „Al. I. Cuza” University (Iași, Romania). Edited by Marius Alexianu, Olivier Weller, Roxana-Gabriela Curcă, BAR International Series 21982 2011, 2011, p. 111-122.

Chintăuan, Russu 1988

I. CHINTĂUAN, I. RUSSU, *Considerații cu privire la utilizarea sării și apelor sărate din nord-estul Transilvaniei*, în *File de istorie*, 5, Bistrița, 1988, p. 238-277.

Harding, Kavruk 2010

A. HARDING, V. KAVRUK, *A Prehistoric Salt Production site at Băile Figa, Romania*, în *Eurasia Antiqua*, 16, 2010, p. 131-167.

Harding, Kavruk 2013

A. HARDING and V. KAVRUK, with contributions by Krzysztof Bukowski, Andrea Chiricescu, Richard Brunning, Adela Kovács, Dan Buzea, Marion Uckelmann, Dan Ștefan, Eszter Bánffy, Tomasz Ważny, Ionel Popa, Anca Semeniuc, Gelu Țiculeanu, Rowena Gale, Nyssa Mildwaters and STEVEN J. ALLEN, *Explorations in Salt Archaeology in the Carpathian Zone*, in *Archaeolingua*, Budapest, 2013.

Heußner 2014

K.-U. HEUBNER, *Dendrochronologische Datierung des bronzezeitlichen Salzbergbaues im Gebiet von Băile Figa, Rumänien*, în *ANGVSTIA*, 17-18, *Studii și cercetări de Arheologie*, 2014, p. 181-190

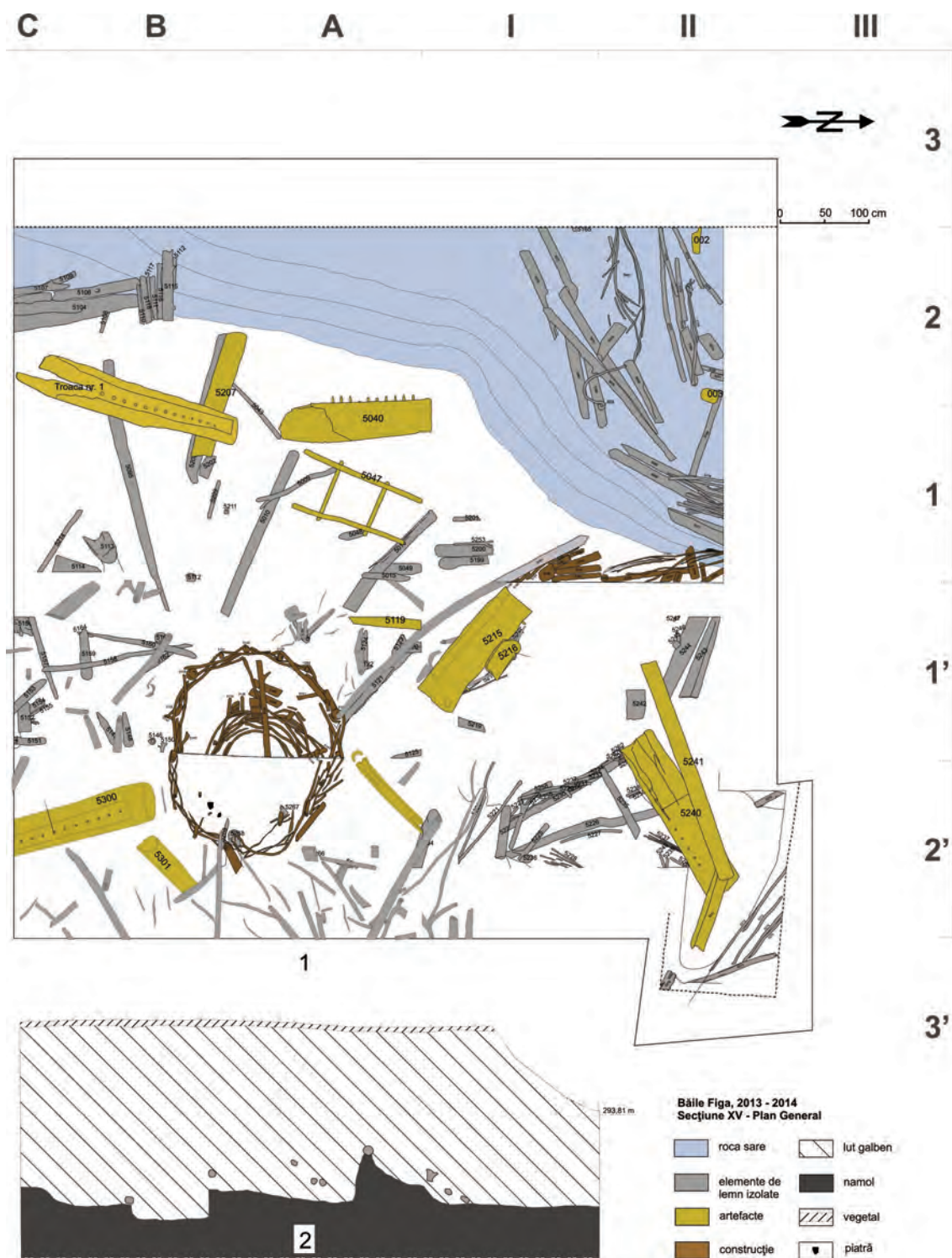

Figura 1 / Figure 1

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. 1 – planul secțiunii; 2 - profilul peretelui estic /
 Trench XV, 2013-2014. 1 – plan of the trench; 2 – section of the eastern wall of the trench.

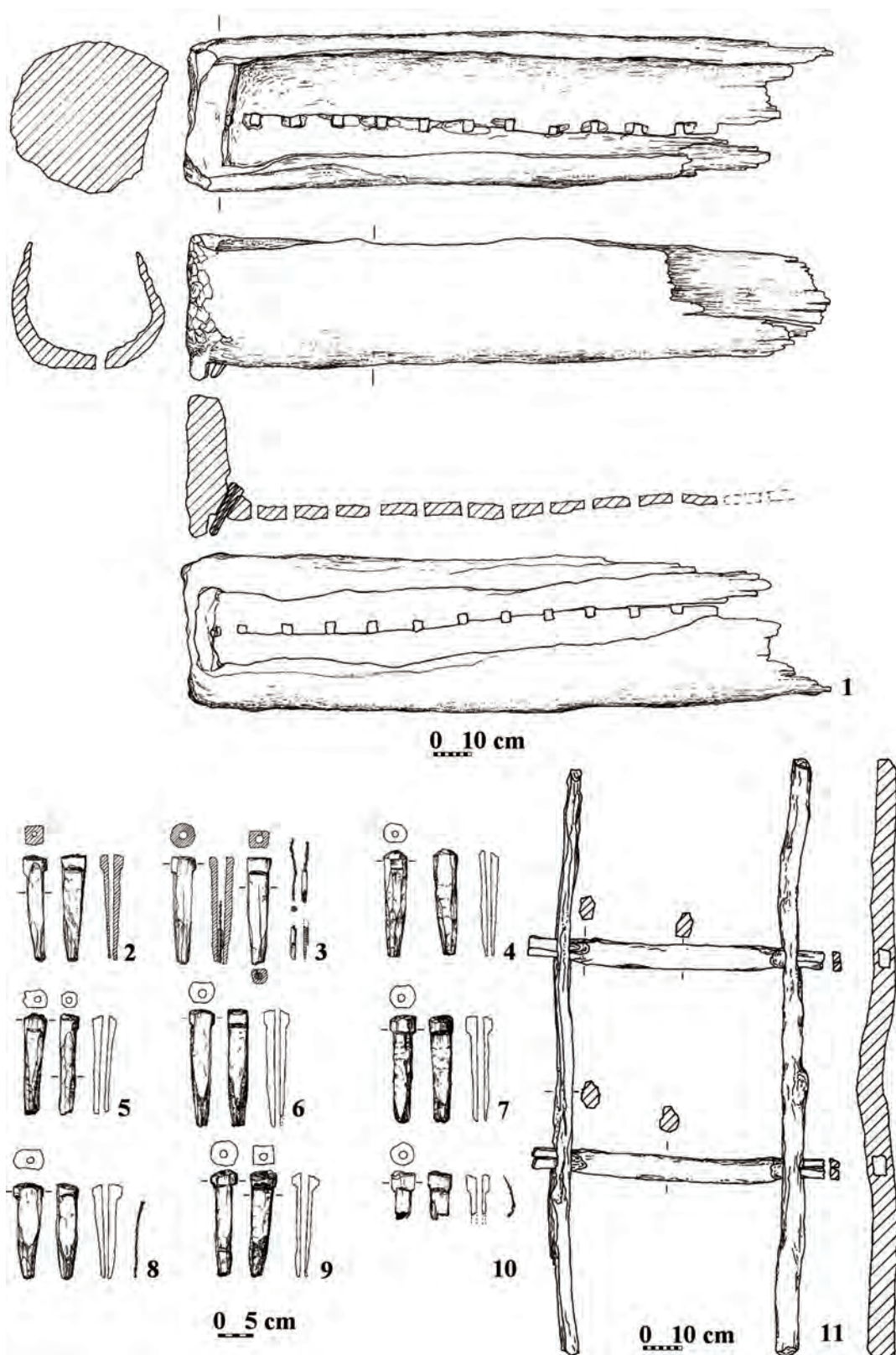

Figura 2 / Figure 2

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. Obiecte de lemn**. 1 – troacă (catalog: 1.1.1); 2-10 – cepuri (catalog: 1.1.1. a-j); 11 – scara (catalog: 1.5.) / Trench XV, 2013-2014. Wooden pieces**. 1 – trough (catalogue: 1.1.1); 2-10 – pegs (catalogue: 1.1.1. a-j); 11 – ladder (catalogue: 1.5.).

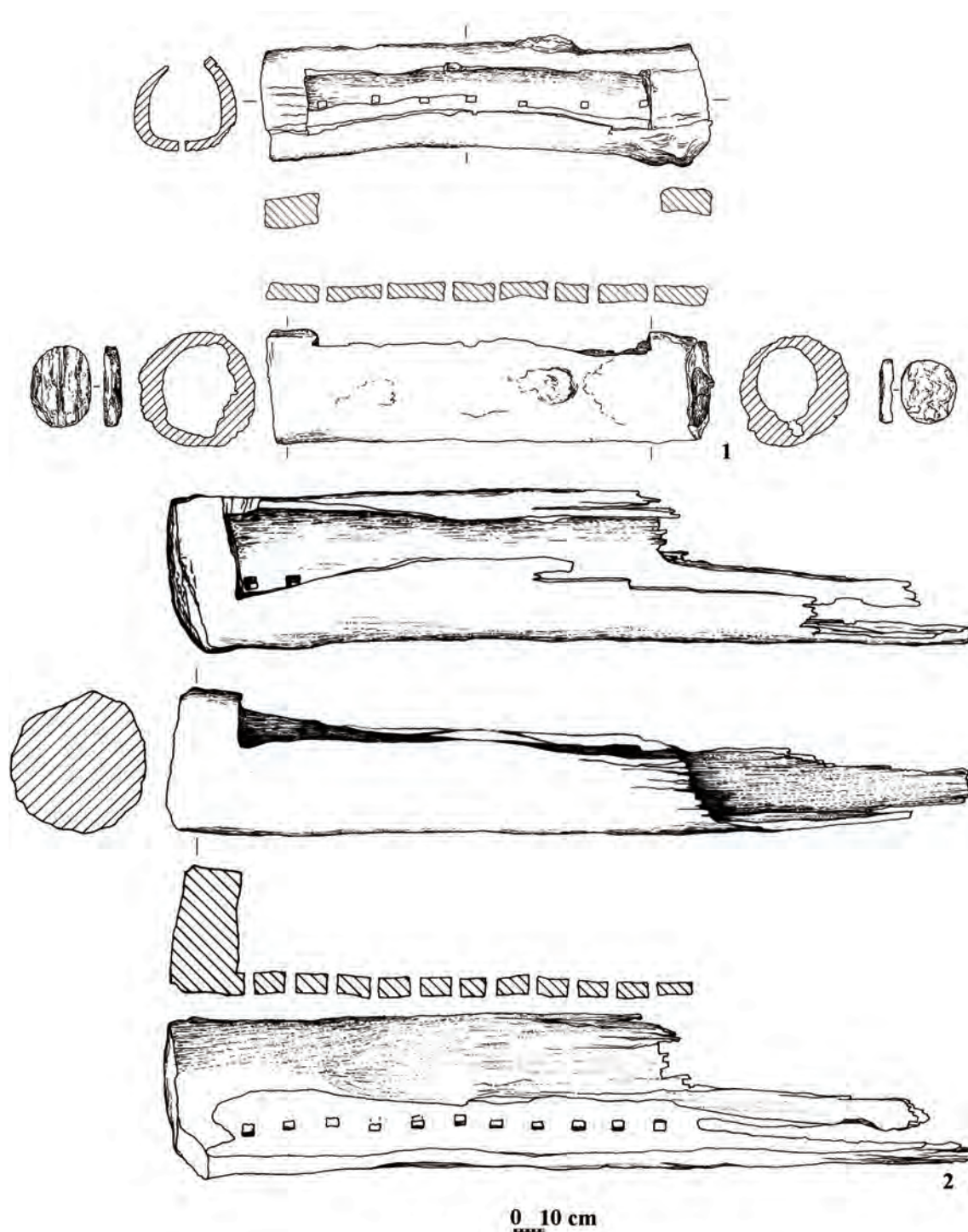

Figura 3 / Figure 3

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. Troace de lemn. 1 – catalog: 1.1.3; 2 – catalog: 1.1.2. /
Trench XV, 2013-2014. Wooden troughs. 1 – catalogue: 1.1.3; 2 – catalogue: 1.1.2.

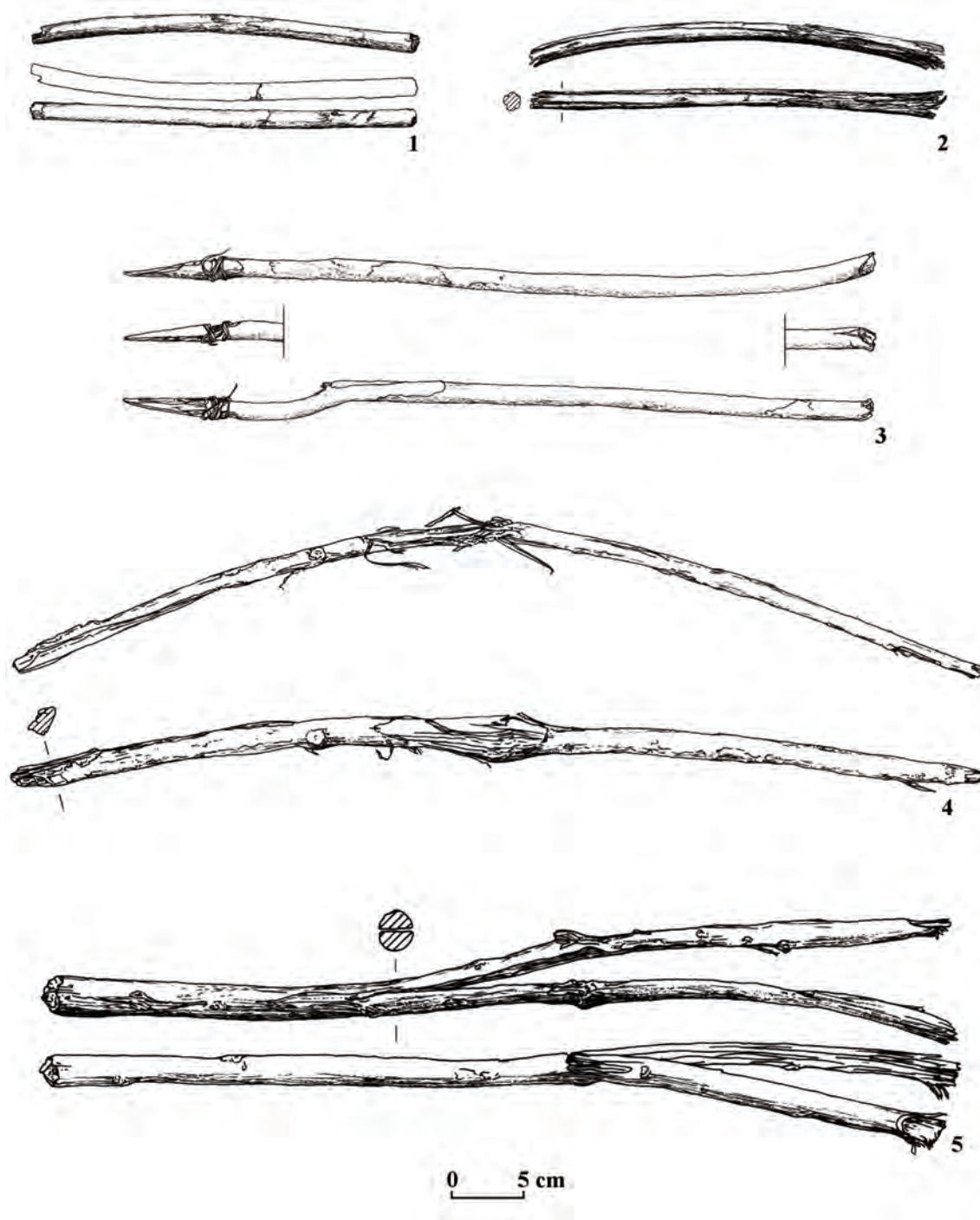

Figura 4 / Figure 4

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. Nuiiele și ace de lemn. 1 – catalog: 1.4.8; 2 – catalog: 1.4.11; 3 – catalog: 1.4.6.a; 4 – catalog: 1.4.2; 5 – catalog: 1.4.3.f. / Trench XV, 2013-2014. Wooden cleft sticks and spindles. 1 – catalogue: 1.4.8; 2 – catalogue: 1.4.11; 3 – catalogue: 1.4.6.a; 4 – catalogue: 1.4.2; 5 – catalogue: 1.4.3.f.

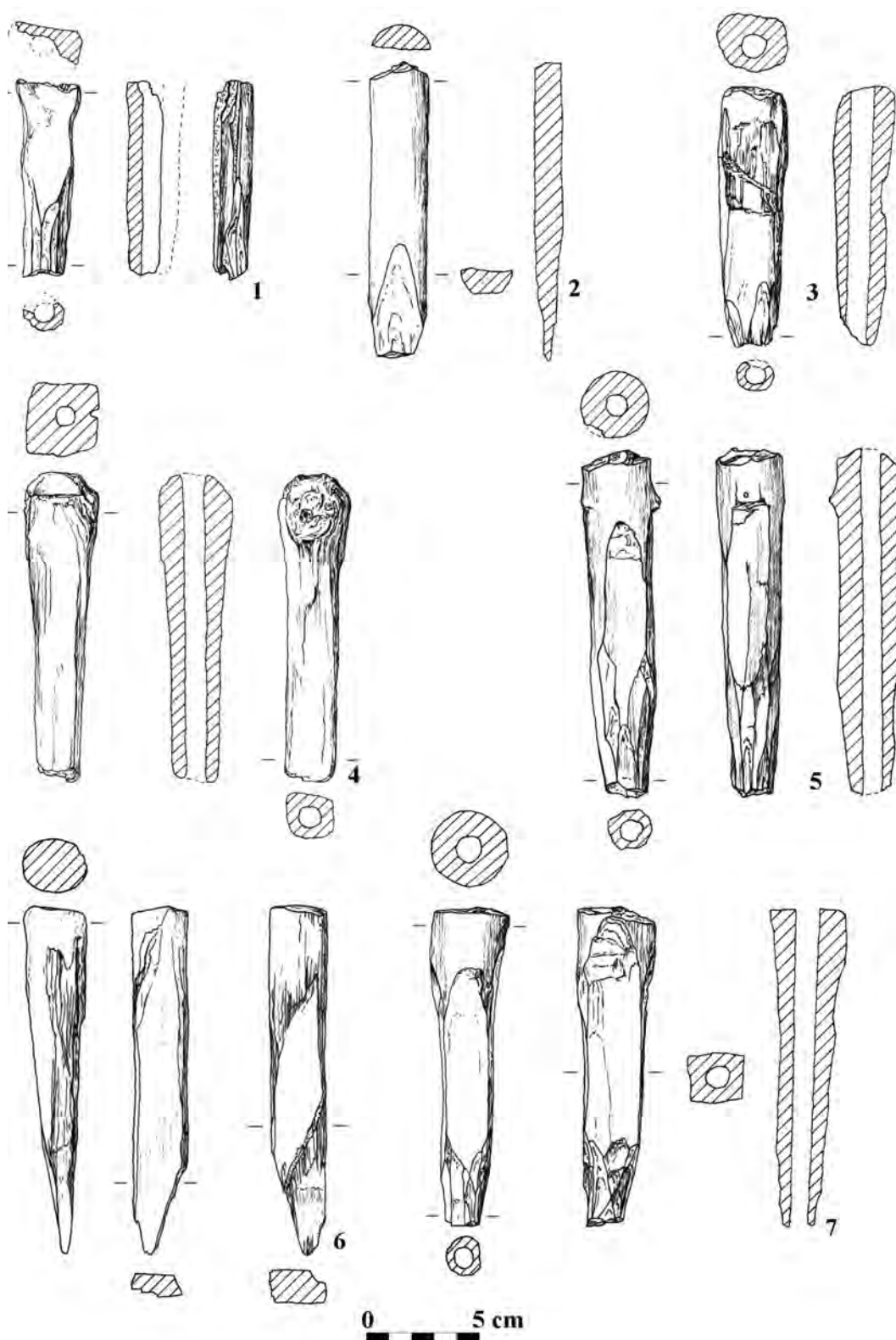

Figura 5 / Figure 5

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. Cepuri de lemn. 1 – catalog: 1.3.3; 2 – catalog: 1.3.6; 3 – catalog: 1.3.4; 4 – catalog: 1.3.1; 5 – catalog: 1.3.2; 6 – catalog: 1.3.7; 7 – catalog: 1.3.5. / Trench XV, 2013-2014. Wooden pegs.
1 – catalogue: 1.3.3; 2 – catalogue: 1.3.6; 3 – catalogue: 1.3.4; 4 – catalogue: 1.3.1; 5 – catalogue: 1.3.2;
6 – catalogue: 1.3.7; 7 – catalogue: 1.3.5.

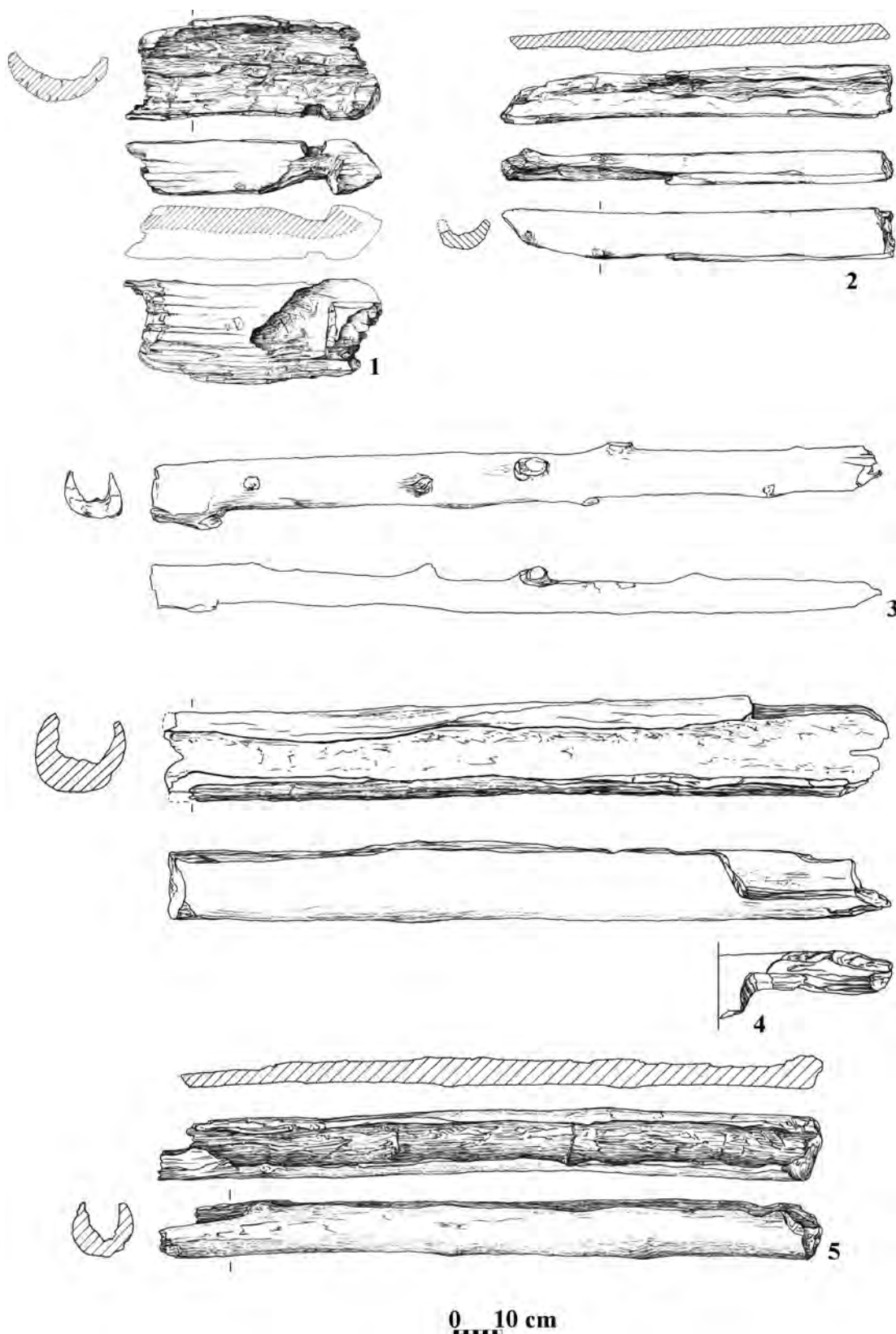

Figura 6 / Figure 6

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. Jgheaburi de lemn. 1 – catalog: 1.2.1; 2 – catalog: 1.2.4; 3 – catalog: 1.2.2; 4 – catalog: 1.2.3; 5 – catalog: 1.2.6. / Trench XV, 2013-2014. Wooden channeled pieces. 1 – catalogue: 1.2.1; 2 – catalogue: 1.2.4; 3 – catalogue: 1.2.2; 4 – catalogue: 1.2.3; 5 – catalogue: 1.2.6.

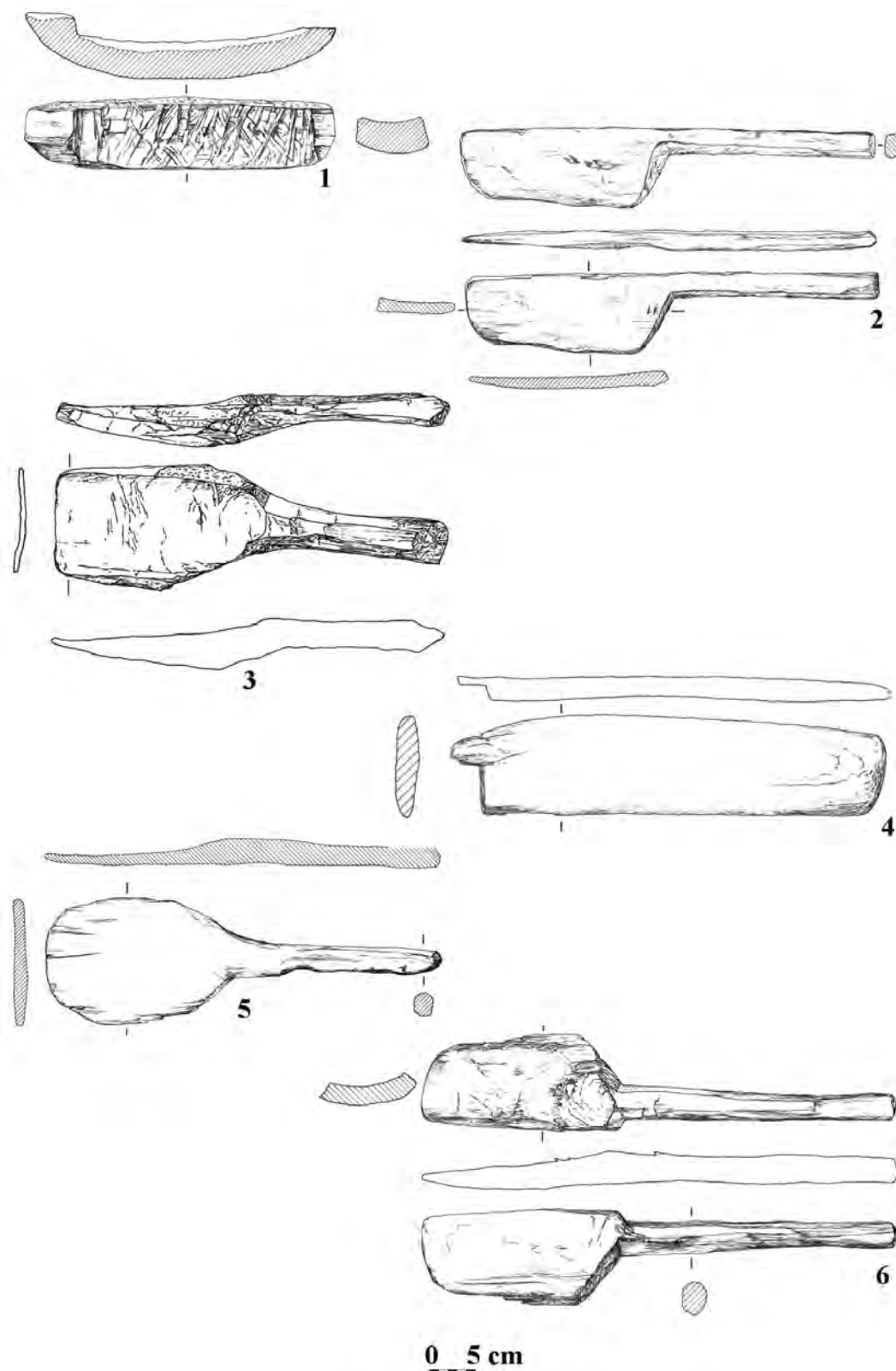

Figura 7 / Figure 7

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. Împletituri (1-4) și ciocane de lemn (5-7). 1 – catalog: 2.4.2; 2 – catalog: 2.4.4; 3 – catalog: 2.4.3; 4 – catalog: 2.4.1; 5 – catalog: 1.7.1; 6 – catalog: 1.7.3; 7 – catalog: 1.7.2. / Trench XV, 2013-2014. Wooden twines (1-4) and hammers (5-7). 1 – catalogue: 2.4.2; 2 – catalogue: 2.4.4; 3 – catalogue: 2.4.3; 4 – catalogue: 2.4.1; 5 – catalogue: 1.7.1; 6 – catalogue: 1.7.3; 7 – catalogue: 1.7.2.

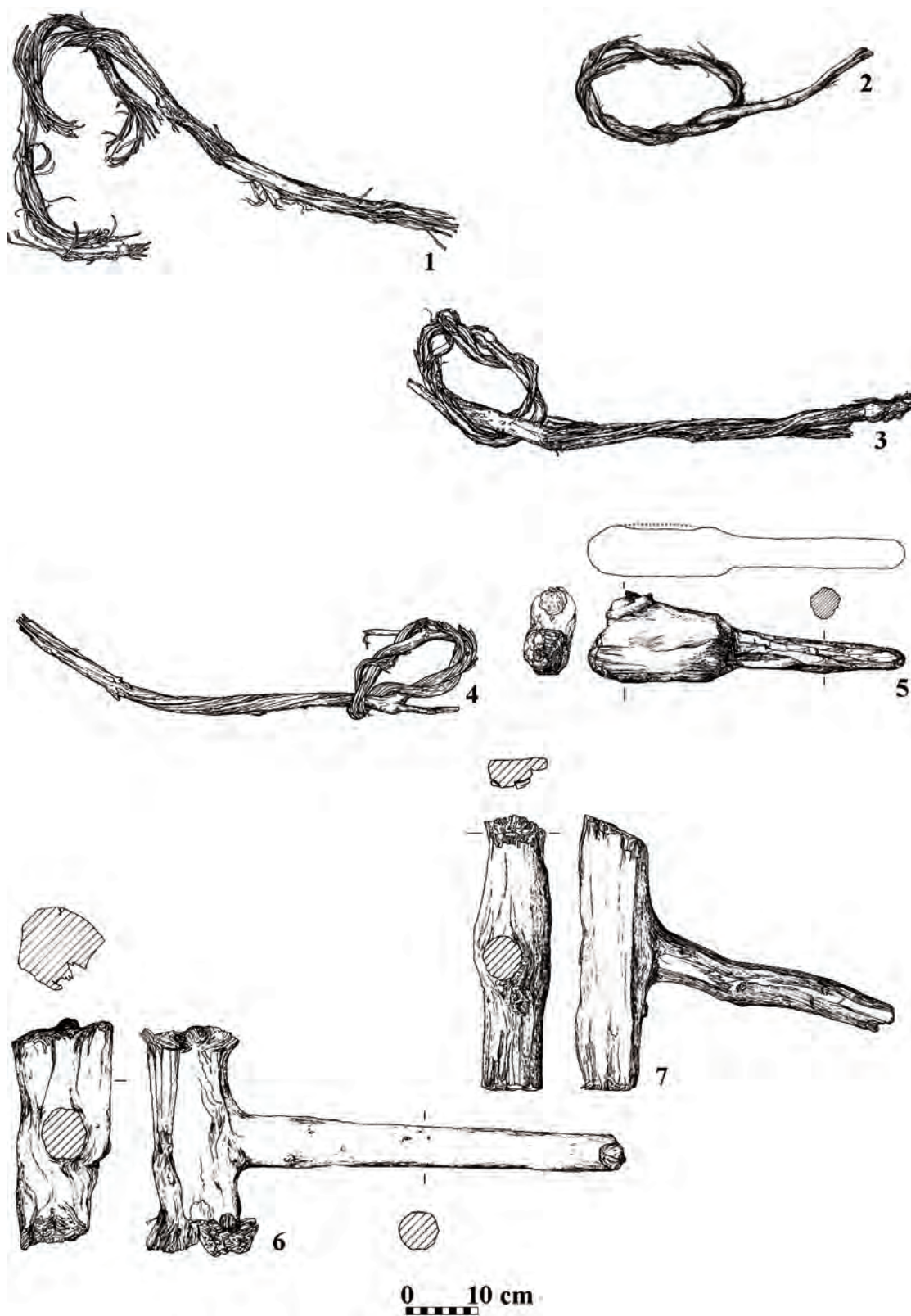

Figura 8 / Figure 8

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. Covată (1) și lopăți (2-6) de lemn. 1 – catalog: 1.8.1; 2 – catalog: 1.6.5; 3 – catalog: 1.6.1; 4 – catalog: 1.6.4; 5 – catalog: 1.6.3; 6 – catalog: 1.6.2. / Trench XV, 2013-2014. Wooden pan (1) and shovels (2-6). 1 – catalogue: 1.8.1; 2 – catalogue: 1.6.5; 3 – catalogue: 1.6.1; 4 – catalogue: 1.6.4; 5 – catalogue: 1.6.3; 6 – catalogue: 1.6.2.

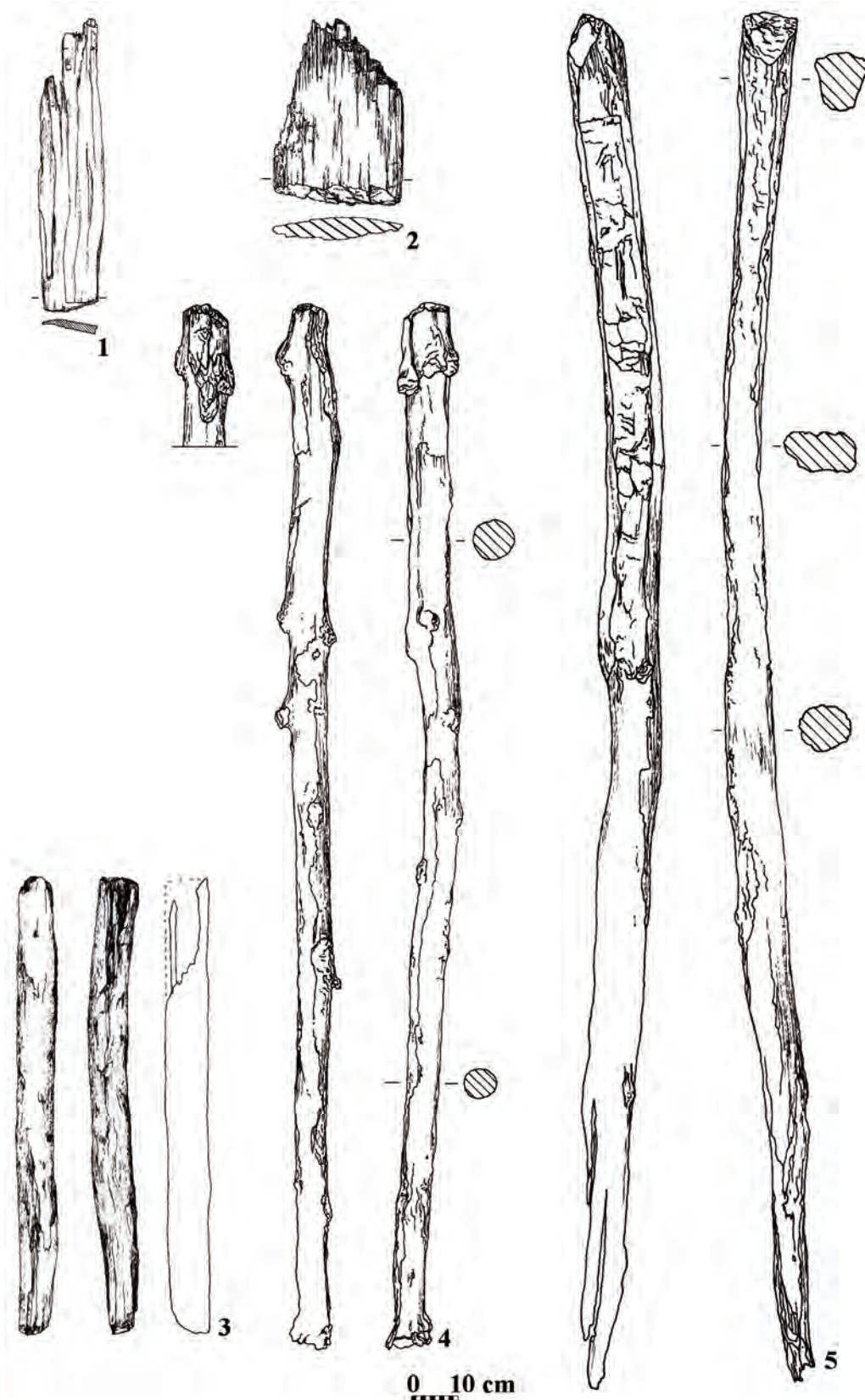

Figura 9 / Figure 9

Băile Figa

Secțiunea XV, 2013-2014. Scânduri (1-2) și stâlpi (3-5) de lemn. 1 – catalog: 2.6.1; 2 – catalog: 2.6.2; 3 – catalog: 2.3.3; 4 – catalog: 2.3.5; 5 – catalog: 2.3.4. / Trench XV: 2013-2014. Wooden planks (1-2) and poles (3-5).
1 – catalogue: 2.6.1; 2 – catalogue: 2.6.2; 3 – catalogue: 2.3.3; 4 – catalogue: 2.3.5; 5 – catalogue: 2.3.4.